ВЫХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 206 (9960) | 1962 оной августын 31, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Таряашан нэрээ хүндэлэгты!

*Житомирска областиин „Первое Мая" колхозой звеное даагша, 69 наһатай, Социалис Ажалай Герой— **Надежда Григорьевна Заглада хөөрэнэ:***

«Правда Украина» газетэдэ толилогдоһон нэгэ бэшэг толгойһоо гаранагүй. ...ие минии хүбүүн Васи...шажа үгэһэн юм. Тэн... Днепропетровско механи...-бригадир, коммунист ...фей Андреевич Шевченко ...бэшэгдээд, «таряашанай ...эл» гэжэ нэрлэгдэһэн ...а.

...эн соо илгарма ондоо, ...шалгаа гэхээр юумэ ...агүй. Түрүүшын гү, али ...дохи культиваци хэһэнэй ...эр нёдондо наран сэсэг ...аһан буртаг үбһэтэй га... кукуруза тарихаар ... хэхэдэнь, тэрэ дүүргэ...еегүй. Энэ ушарта та... дүүрээ гэжэ түргөөр мэ...д лэ үнгэрхэ, наран сэ...кукурузые дараха, бира...ургаса гарахагүй гэжэ тэ...гоһон байгаа. Тэрэниие ...ые баалаа һаань өөрын...эл үлөө. Полёо хэдэн ...культиваци хээд лэ, на...сэгэй нялха эшэнүүдые ...ээ. Наран сэсэгэй дахин ...аяа болиходол, тэрэ ку...ын үрэһэ тариһан юм. ...тэндэнь полиин «хата...баян ургаса гараа. Зү...рээнтэй хүршэ хүдэл...нүүдынь тиимэ сэсэн ...захиралтые нюдэ балай ...алаад, уданшьегүй ку...гаа тарилгые дахин ...а баатай болоо һэн.

...ээ хүн бүхэн иигэжэл ...ей Андреевич Шевчен...мэтэ бодомжотойгоор, ...ёһо ойлгожо, сухаришa...анга зоригтойгоор хүдэ...а, олохон ажахынуудта ...хэрэг хэды һайнаар яба...айгааб даа гэжэ энэ ба... тухай һанахадаа бодо... Тиин шухала талань юун ...эдэ, хэрбээ хүн бүхэ... өөрынь һэшхэл иигэжэ ...байлгадаггүй һаань, хэр...үн бүхэн даалгагдаһан ...аа, хамтын хэрэгэй тү...игэжэ зүрхэ сэдьхэлээ ...эдэг һаа һайн бэлэй.

...бүгэдэ юунэй түлөө хэ...эб? Юуб гэхэдэ, маана...нда элдэб эсын шалтаг ...аг, тэрээгээрээ өөрынгөө ... хэрэг ябадалые, олон ...а залхуугаа далдалхые

зарим хүнүүд һэдэдэг гээшэ. Жэшээнь, «захиралта байгаагүй» гээд шалтагаалдаг. Зүгөөр ёһотой таряашан хүниие поли дээгүүр гарһаань хүтэлжэ ябаад, саг үргэлжэ: энээниие хэ, тэрэниие бү хэ гэжэ ябагдахагүй бшуу даа. Тиинхэдэ хүнүүд зэмээ бэе бэедээ тохохоёо хүсэдэг. Хэн нэгэн тэрэниие юумээр хангаагүй, Иваниинь Петроо, Петрынь Иванаа заагаагүйдөө һанаагаа амардаггүй. Тиин эдэ хоёрто хоюуландань шанга эрилтэ табиха зангүй. Олон ушарта сагай уларилаар шалтагаалхые һэдэдэг болонхой. Энэ ушарта бурханһаа бэшэ, ондоо юумые зэмэлхэ аргагүй. Мүнөө жэлдэшье абаад үзэхэдэ, сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй хүндэ байбашье, зарим колхозуудай хүнүүдые огторгойһоо бүри ехээр зэмэлхээр байна гэжэ бодоноб.

Захаһаань хөөрэжэ үгэһүүб. Һаяхан «Правда Украинада» манай Житомир талын Краевщина нютагта оршодог Горькиин нэрэмжэтэ колхозые шүүмжэлээ. Кукуруза, свёклонь үрмэдэһэндэ дарагдашоо, теэд Коркушко гэжэ түрүүлэгшэнь миил гараа дэлгээд һууна гэжэ бэшэгдэһэн байгаа.

— Яахадаа буртаг үбһэндэ дарагдана гээшэб?—гэжэ би бодомжолжо үзөөб.—Үнэхөөр бодомжогүй ажалһаа болоно гээшэ гү? Түрүүлэгшын бодомжолоогүй һаа, тэрэнь колхоз дотороо ганса бэшэ ха юм. Агроном хаанаб? Бригадирнууд хаанаб? Колхознигууд хаанаб? Эдэнэр баһал бодомжотойгоор хүдэлдэггүй зон байгаа гээшэ гү? Үгы, эндэ тиимэ бэшэл ха.

Багшаар хүдэлдэг Василий хүбүүмни минии бодожо байһаниие таaһан мэтэ иигэжэ хэлээ:

— Эжы, тиишэ өөрөө ошожо, зоноор үнэн сэдьхэлһээн хөөрэлдэжэ ерэхэ байгааш. Таамнай уялгануудай дүүргэлтые шалгаха областной комиссиин түрүүлэгшэ ха юм та.

Тиигээд өөрынгөө хүдэлмэриин хэды ехэ байбашье, тиишэ ошоо һэм.

харюусаба. — Культиваторай һүүлээр үлдэһэн буртаг үбһэ сабшажа хаянабди.

— Яахадаа культиватораа нэгэ тээшэнь ябуулна гээшэбта?

— Надежда Григорьевна, таанад өөһэдөө харана ха юмта, хүсэд һайн квадрадууд гараагүй ха юм,—гээд Коркушко энээниие зүбтүүлхые һэдэбэ.—Ургасын эшые отолхоһоо айнабди.

— Энэмнай муул гээшэл даа. Баян ургаса абахын тулада энээнһээ айһанай хэрэггүй. Муугаар хээ һаа, зарим эшэнүүд гэмтэхэ, хэрбээ культиватораа зүбөөр тааруулаа һаань, эшэнүүд гэмтэхэшьегүй. Туршаад үзэел даа, юун болохгшо ааб?

Тракторaa зуруud хүндэлөөшэнь ябуулбабди. Тиихэдэмнай ургасын эшэнүүд гэмтээгүй. Тиимэһээ тарилгаяа хоёр тээшэнь элдүүрилжэ болохо байбашье, тэрэниие хээгүй. Яахадааб?

— Тиихэ гэһэн захиралта байгаагүй,—гэжэ тракторист Владимир Нагорнюк мүрөө хабшагад гүүлбэ.

Энэ хүбүүндэ ямар хохидол тудааб даа: тэрээндэ захиралта үгтөөгүй! Теэд мүрэ дээрэхи өөрынь толгой яашоо гээшэб? Һэшхэл тухайгаа һанаандаашье оруулбагүй.

— Хүбүүн, энэ культиватораа зүбөөр тааруулхадашни шамда баһа захиралта хэрэгтэй юм гү?—гэжэ хэлэбэб.

Юун бэ гэжэ ойлгонгүйгөөр тэрэ миил нюдэнүүдээ сабшажа байгаа. Тиихэдэнь гарһаань баряад, культиватортань асараад:

— Харыш даа: эндэшни шүдэнүүдынь зүбөөр һуулгагданхай, харин эндэшни дан дээрэ тодхогдоод, хүрьһэ зөөлэрүүлхын орондо миил дээгүүрнь зураад ябана. Нэгэ таладань хутагануудынь зүүн тээшээ эрьешоод, нүгөөдэ тээнь — баруулжаа харашоо.

— Түрүүлэгшэ, агроном эхэнэр шалгажа үзөөд, юумэ хэлээгүй.

— Дэмы. Баян ургаса абахын түлөө тэдэнэрэйшье, шиниишье сэдьхэл ёһотоор зобоногүй ха.

Тракторист элдүүрилгэеэ дүүргэхэеэ ябаба. Культиваторай хэрээһэлүүлэн ябаад үнгэрһэн хойнонь ургасые тойруулан яажа элдүүрилхэб гэжэ харуулжа үгөөб. Сабшуураараа нэгэ — хоёр далайхалаар лэ буртаг үбһэн (тиимэ олон үлөөгүй) бүхыдөө сабшагдаа; үшөө хоёр-гурба далайхада—эшэнүүдэй захаархи газар хөөбэр мэтэ зөөлэршоо. Хоёр тээшээ элдүүрилэгдэһэн поли дээрэ гараар хэхэ хүдэлмэри нилээд бага боложо, хүдэлмэри түргөөр ябана. Уурхайда муугаар гараһан эшэнүүдэй байбал, залхууран-

Краевщинада би юу хараабиб?

...тэдэ шүүмжэлэгдэһэнэй ...эр үхэлһөө абарагдаһан ...зые Краевщинада би ...б. Зүгөөр энээнһээ баян ... гараха гэхээр бэшэ. ... энээндэ ёһотойгоор ...а хэрэгтэй болоод бай...эд энэ талаар юу хэгдэ-

...анюгай бригадын газар ... колхозой түрүүлэгшэ ...шко, агроном Лена Сту...еное даагша Лида По..., Нина Богинская болон ... колхознигууд байгаа. ...эр үглөөнһөө хойшо сэл...айн байгаа. Трактор зу...оорондохи газар элдүү..., Теэд энээнһээнь ямар

үрэ гарахаб? Хүнүүд сабшуураар буртаг үбһэ тиимэ ехэ оролдолгогүйгөөр, миил хүдэлөө болохын тэдыдэ сэбэрлэжэ байхыень харааб. Тэдэнэр кукурузын эшэ бүхэниие хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ оролдоногүй.

Тэсэжэ ядаһандаа нэгэ эхэнэрэй хажууда ошоод:

— Сабшуураа үгэл даа наашань!

Тэрэниинь абаһамни хүндэшэг, мохоо, ута барюултай байба. Энээгээр юун удаан хүдэлхэбшэ даа.

— Хайшан гээд таанар ажалланабта?

— Юрын лэ аргаар,—гээд

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

МУХАР-ШЭБЭР. Таряа хуряалга эмхитэйгээр ябана. Һүүлэй мэдээгээр аймагай ажахынууд гурба мянга гаран гектар таряа, бобово ургамалнуудые амяарлан хадаа. «Коммунизм», «Заганский» колхозууд илангаяа ехэ амжалта туйлаба. Эдэ ажахынуудта 1100 шахуу гектар таряалан хадагданхай.

Ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ байһан «Коммунизм» колхозой механизаторнууд Ф. Красулин, С. Мурзин, Д. Поломошнов гэгшэдэй агрегадууд таряа хадаха даабаряа 1,5—2 дахин дүүргэнэ.

В. Коваленко.

ЯРУУНА. Эндэхи «Победа» колхоз дүрбэ мянга гаран гектарай таряа хуряаха юм. Мүнөө үедэ тэрэнэй нилээд хубинь амяарлан хадагдаад байна.

Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунист Д. Хандамаевай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригада эрхимлэн, даабаряа 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

М. Илларионов.

ХОРИ. Үдын совхозой гурбадахи отделениин механизаторнууд түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ажаллана. Түрүү механизатор Владимир Санжижапов лафетнэ жаткаар таряа хадахадаа 12 гектарай орондо 25—27 гектарта хүргэнэ. Мүн лафетнэ жаткын машинист Б-М. Самбуев, комбайнер К. Доржиев гэгшэд нормоёо 120—180 процент дүүргэнэ.

К. Жалсараев.

Бэшүүрэй совхозой 3-дахи отделениин механизаторнууд таряа хуряалга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Ороoһо таряаниинь бүхыдөө амяарлан хуряагдана.

Механизаторнуудай дундаһаа комбайнер нүхэд Санжицыренов Э. Б., Дугаржапов Б. Д. гэгшэд илангаяа шалгарна. Тэдэнэр халаан соогоо 14 га таряа хадаха даабаритай аад, тэрэнээ 30—32 гектарта хүргэнэ. Тиигэжэ даабаряа хоёр дахинһаа үлүү дүүргэнэ.

Эдэ нүхэдэй комбайнуудые дүршэлтэй трактористнууд Ц. Ш. Шагдаров, С. Р. Рабжаев гэгшэд һаадгүй шэрэнэ.

Д. Тогошиев.

Гектарай 300 центнер

ХЯАГТА. **(Телефоноор абтаба).** Таряа хуряалга Хүдэрын совхоздо эмхитэйгээр ябуулагдана. Бороо хуратай байбашье, совхозой отделениинүүдээр хамта 1000 гаран гектар таряа хадагдаа. Механизаторнууд машинануудаа бүтээсэтэйгээр ашаглажа, даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Совхозой нэгэдэхи отделениин лафетнэ жаткын машинист Иван Елизовэй даадаг агрегат (тракористнь С. Лыгдунов) халаан соогоо 19—20 гектар таряа хадана. Мүн комбайнёр Гуро Цыбиковэй агрегат 12 гектарай орондо 17 га таряа суглуулан сохижо, нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллана.

Тиихэдэ тус совхозойхид адууһа малдаа бардам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлдэжэ абаха зорилготой. Үнгэрһэн хабар таригдаһан 1700 га кукурузынь ургаса хаба соогоо харууһалагдажа, үндэрөөр ургаа. Дунда зэргээр га бүриин 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряагдаха юм.

Мүнөө кукурузашад нүхэд Гонсорунов, Батуев гэгшэдэй звенонууд ажалаа үдэр һүнигүй эмхидхэжэ, кукурузаяа богони болзорто хуряажа абахын хойноһоо бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Э. Ранжуров.

Хура бороогой һаатуулбашье...

Манай эндэ августын 10-һаа 20 болотор яһала сэлмэг наратай байһан аад, һүүлэй таба-зургаан үдэрэй туршада ехэ уһатай аадар бороо таһалгаряагүй адхажа, таряагаа түлэг хадажа, хуряажа байтарнай ажалыемнай зарим тэды һаатуулба.

Тиибэшье мүнөө аадар бороогой тогтожо багахан забһар гарахалаарнь таряагаа амяарлан хаданабди. Үсөөхэн хоногой туршада хамта 1600 гектар таряан унагаагдаа. Хэрбээ сагай уларилай таарамжатай зохид байгаа һаань, бидэ түсэбэйнгөө ёһоор бүхы 4500 га ороoһо таряанайнгаа 60—70 процентые сохом хадаад, нилээд ехыень хуряажа абаад байха һэмди.

Механизатор бүхэн эдэбхи хэшээл ехэтэйгээр хүдэлнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэшээлхэдэ, механизаторнууд: Александр Чирков, Георгий Богданов, Алексей Коновалов гэгшэд халаан бүри 20—25 гектар сабшана.

Байгша ондо таряа хадалга, хуряалгада хамта 23 агрегат хоёр халаанда ажаллана. Мүнөө тэндээ 6 лафетнэ жатка, 8 комбайн табинхайбди. Бүхы агрегадуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхын тула трактор, комбайн, жаткын жолоо барижа шадаха хүнүүдые, отделениин эрхилэгшэд, инженер-механик, агрономуудыешье бултыень трактор, машинада һуулгаабди. Мүн тэдэнээ бүлэг бүлэгөөрнь хүдэлгэнэбди.

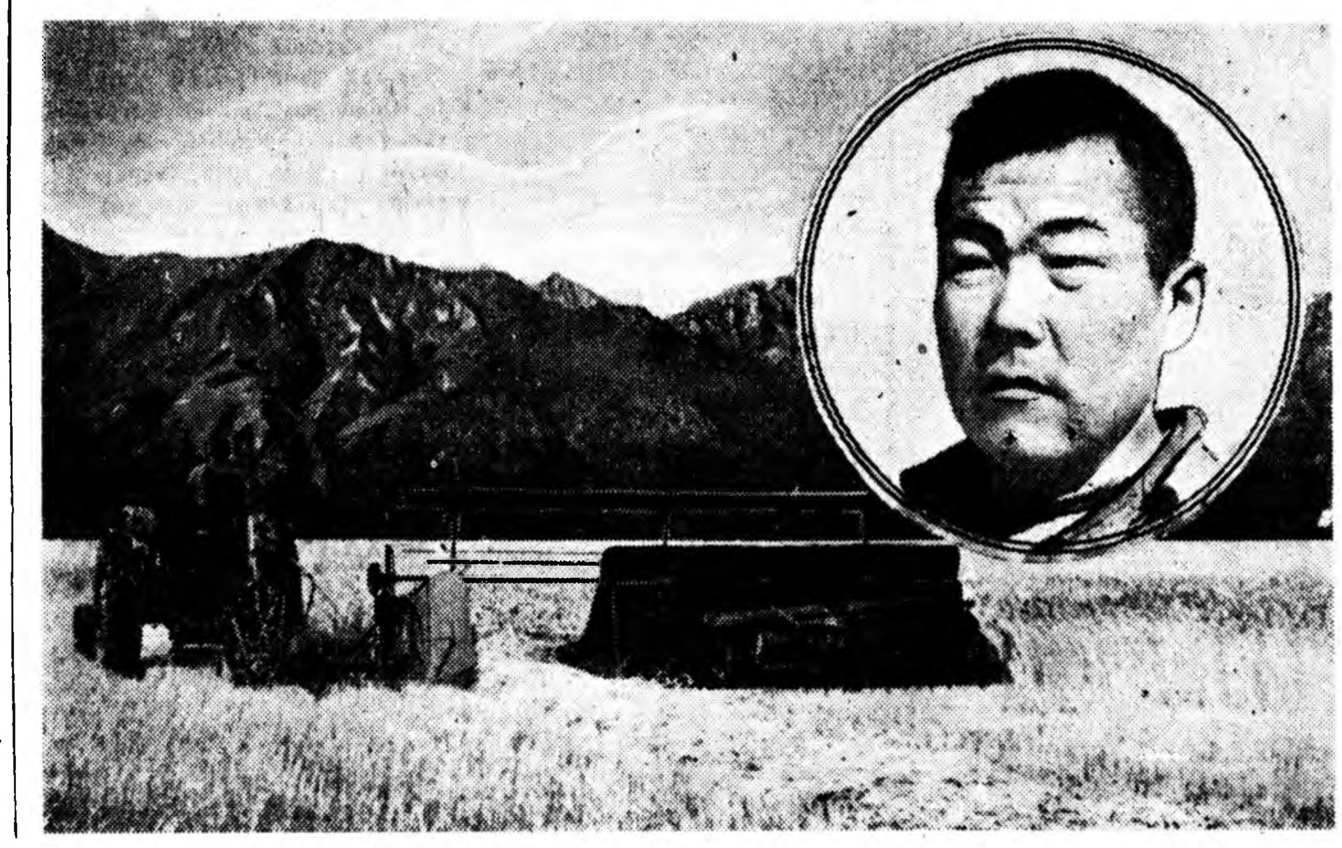
Гадна тоог, складуудые һайнаар түхеэржэ, һайнаар сэбэрлээд, түрүүшын 1300 центнер таряа гүрэндөө худалдаабди. Бүхыдөө 11,3 мянган центнер таряан худалдагдаха юм.

Тэрэшэлэн эдэ үдэрнүүдтэ кукурузын ургаса түлэг хуряагдажа байна. 800 гектар газарай 200 гектарайнь ургаса абтаад, га бүриһөө 100 центнер силос дарагдана.

А. Никульшин,
Баргажанай совхозой главна агроном.

Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз таряанай баян ургаса хуряажа байна. Комбайнер Владимир Эрдынеев «ЖБ-4,6» жаткаар үдэр бүри 30 гектарһаа бага бэшэ таряа амяарлан хуряана. Зураг дээрэ: нүхэр Эрдынеевэй агрегат Хүнтэй дээрэ таряа унагаажа ябана. Хүреэ соо В. Э. Эрдынеев.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Хүдөөгэй барилгые эмхитэй һайнаар ябуулха

Хүдөө ажахые ойрын жэлнүүдтэ түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ парти, правительствамнай туйлай ехэ анхарал хандуулна. Мүн КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан Программа соо Эхэ оронoймнай арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн—хүдөө ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэб табигданхай.

Оронoймнай бүхы ажалшадай үмэнэ табигдаад байһан энэ хүндэтэй, харюусалгатай зорилгые бэелүүлгэдэ эмхидхэл һайнтай хүдөөгэй барилга тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудаймнай ажахынуудта малай типовой байрануудые, мүн хүдэлмэришэдэй байрын гэрнүүдые барилгада, соёлой барилгануудта ехэ мүнгэ зөөри гүрэмнай һомолоо.

Республикымнай хүдөө нютагууд жэл ерэхэ бүри түхэл шарайгаа хубилган, танигдахаар бэшэ болоно. Колхоз, совхозуудай тосхонуудта болбосон түхэлтэй Культурын байшан, клуб, һургуулиин байшангууд бодхоогдоно. Совхозуудай капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэн нёдондонойхиһоо 2,2 дахин ехэ болгогдоһон байна.

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудтахи барилга гол түлэб колхоз, совхозуудай өөһэдынь хүсөөр, һайн хараа түсэбгүйгөөр хэгдэдэг байгаа. Тиимэһээ ажахынь саашанхи хүгжэлтэ харaада абтангүйгөөр дайралдаһан лэ газарта барилга хэгдэдэг һэн. Гадна энэ хүдэлмэридэ оньһото техникэ хэрэглэгдэдэггүй, гараар хэхэ ажал ехэ байдаг бэлэй. Эдэ бүгэдэ дээрэһээ барилгын хүдэлмэри үнэ ехэтэй болоjо, ажахыда гарза хохидол ушаруулдагынь мэдээжэ.

Хүдөө нютагуудта капитальна барилгые үргэн далайсатайгаар ябуулха зорилгоор «Бурятцелинстрой» гэжэ барилгын тусхай трест байгуулагданхай. Түс трестын аймагуудтахи барилга-хабсаралгын управленинүүд совхозуудай ажахыда хэрэгтэй барилгануудые тусхай проектын ёһоор хэжэ эхилэнхэй. Мүн барилгын материалнуудые бэлэдхэдэг комбинадууд хүдэлмэрилнэ. Иигэжэ мүнөө совхозуудаймнай ажахын барилга бүхыдөө шахуу барилгын организацинуудай хүсөөр, подрядна аргаар эрхилэгдэнэ.

«Бурятцелинстрой» трестын барилга-хабсаралгын табан управлени, барилгын материалнуудые бэлэдхэдэг зургаан комбинадууд сооһоо ажалайнгаа эмхидхэлые һайнаар табижа, даалгабаряа муу бэшээр дүүргэжэ байһан организацинууд яһала бии. Мухар-Шэбэрэй аймагтахи барилгын управлени (начальнигынь нүхэр Сметанников) түсэбөө дүүргэхэ талаар амжалтатай ябана. «Эрдэм» совхозой ажахынуудта малай байра барижа байһан барилгашадай бригаданууд ажахын тоосоондо орожо, барилгын үные нилээд хямдаруулаа. Нүхэд Бадмаев, Раднаев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд ажахын тоосоо хэрэглэхэһээ гадна, аккордно түлөөһэндэ орожо, даажа абаһан барилгануудаа хараалагдаһан болзорһоонь урид ашаглалгада үгэнэ.

Тэрэшэлэн Баргажанай аймагтахи барилгын управлениинхид байгша оной эхинһээ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, абаһан уялгаяа муу бэшээр дүүргэдэг болоо.

Хүдөө нютагуудай барилганууд дээрэ түрүүшын зарим тэды амжалта туйлагдажа байбашье, республика доторнай бүхы дээрээ барилгын хүдэлмэри хангалтагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Дурсагдагша трестын олонхи управленинүүд илангаяа Хориин, Яруунын, Зэдын аймагуудтахи управленинүүдэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Барилга дээрэ түрүү аргын хэрэглэгдэдэггүй, ажалай эмхидхэлэй муу дээрэһээ тон олон объектнүүдэй барилга ехээр унжагайрна, мүнгэ зөөри хэмһээ үлүүгээр гаргашалагдана.

Хориин аймагта дандаа совхозууд. Одоол эндэхи управлениин барилгашад совхозуудай малай байра, хүдэлмэришэдэй ажаһууха гэрнүүдые, соёл культурын барилганууды олоор, хямдаар, һайн шанартайгаар бариха байгаа. Гэбэшье эндэхи управлениин барилгын организацинууд хүдэлмэридөө байһан арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Ажалай эмхидхэлэй һула, түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл халан абадаггүй дээрэһээ нэгэшье барилга саг болзор соогоо ашаглалгада үгтэнэгүй. Бии байһан техникэ, машина муугаар хэрэглэгдэнэ.

Барилгын материал бэлэдхэдэг трестын мэдэлэй аймагуудтахи комбинадуудай хүдэлмэридэ баһал ехэхэн дутагдалнууд бии. Эдэ предприятинууд хирпиисэ, шлакоблок, хюрөөдэмэл модо гаргаха, сонхын рама, колодо хэхэ даалгабаряа дүүргэнгүй, байрын гэр болон малай байрануудай барилгые ехээр хойшо татана. Яруунын, Курумканай, Хориин бусад комбинадууд олон түхеэрэлгэ, мүн үйлэдбэриин технологи һайн мэдэхэ мэргэжэлтэдээр дутална.

Барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ һаад ушаруулдаг үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, совхозуудай дирекци барилгын проектнэ документнүүдые саг соонь үгэдэггүй байна. Гадна совхозууд ажахыгаа али отделени, ямар фермэдэ хайшаа барилгануудые, хэзээ, ямар болзорто хэхэ талаар холын хараата түсэбгүй байһаар. Энээн дээрэһээ боложо, дайралдаһан газарта барилга хээд, нэгэ—хоёр жэлэй һүүлээр тэрэнээ урилха баатай болодог.

Республикымнай Министрнүүдэй Совет «Бурятцелинстрой» трестын капитальна барилгын талаар түсэбөө муугаар дүүргэжэ байһан тухай тусхай тогтоол абаһан байна. Тэрэ тогтоол соо ажалай түлөөһэнһөө эхилээд хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай асуудал хүрэтэр олон дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байгаа. Дурсагдагша тогтоолой абтаһаар хоёр һара шахуу саг үнгэрбэ. Теэд заагдаһан дутагдалнуудые усадхаха талаар шухала хэмжээн абтаадүй байһаар.

Хүдөө нютагуудта барилгые һайнаар эмхидхэжэ, ниитын мал, совхозуудай хүдэлмэришэдые байраар гүйсэд хангахын тула нүлөө ехэтэй тодорхой хэмжээн абтаха ёһотой. Нэн түрүүн барилгын управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд хүдэлмэришэдэйнгөө дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэхэ байна. Мүн аймагуудай партийна, советскэ организацинууд, Нютагай промышленностиин министерство, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство барилгын организацинуудай хүдэлмэриие анхаралдаа абажа, бодото туһаламжа хүргэхэ зэргэтэй. Тиигээл хадаа хүдөөгэй барилгые түргөөр, шанар һайнтайгаар ябуулха байнабди.

Буряадай АССР-эй
Верховно Соведэй
Президиумэй Указ

Нүхэр А. П. Галочкинада Буряадай АССР-эй Габьяата инженер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Таби наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республика дотор шэлэй промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө нүхэр Галочкина Александра Павловнада—Улаан-Үдын шэлэй заводой химлабораториин начальнигта Буряадай АССР-эй Габьяата инженер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин орондо
Г. ЦЫДЫНЖАПОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1962 оной августын 28.

Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондо протокол баталагдаба

МОСКВА, августын 28. (ТАСС). 1962 оной түрүүшын хахадта СССР КНР хоёрой хоорондо эд бараа андалдан абалсалгын ямараар дүүргэгдэжэ байһые шалгаха талаар хэлсээн һүүлэй үедэ Москвада болоһон байна. Энэ хэлсээн хани халуун оршон байдалда үнгэржэ, августын 28-да амжалтатайгаар түгэсхэгдөө. Гадаадын худалдаа наймаанай министерствэ протоколдо гар табигдаа.

КПСС-эй ОБКОМДО

Нүхэр Н. Г. Загладын статья тухай

...«Правда Украина» газетэдэ толилогдоһон, ...абтажа республиканска газетэнүүд...ан «Первое Мая» колхозой звеное ..., Социалис Ажалай Герой Н. Г. Заг...гшын «Таряашан нэрээ хүндэлэгты» ...шэг тухай КПСС-эй обкомой бюро ...абаа.

Загладын бэшэг соо табигдаһан асуу...ай айхабтар шухала политическэ уд...ртай байһаниинь тогтоол дотор зааг... «Таряашан нэрээ хүндэлэгты» гэһэн ... колхоз, совхозуудта үргэнөөр зүб...эжэ, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүм...һайса хэрэглэхэ, шүүмжэлхы ажаг...үдые бүхы талаарнь дэмжэжэ, хүдөө...шадай хүсэл оролдолгые хүдөө ажа...йлэдбэриин горьтой дутагдалнуудые ...тада зорюулха, ажалай журам эбдэгшэдтэй, залхуу зайгуулнуудтай тэмсэхэ эрилтэ КПСС-эй обкомой бюро нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ, партиин райкомуудта болон партийна эхин организацинуудта табиба.

КПСС-эй обкомой IV пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэшэлэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй даалгагдаһан ажалай түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ тухай бюрогой тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

«Таряашан нэрээ хүндэлэгты» гэһэн Н. Г. Загладын бэшэг тушаа хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые үргэнөөр харуулхые республиканска болон аймагууд хоорондын газетэнүүдэй, радио болон телевидениин редакцинуудта дурадхагдаба.

ТАРЯАШАН НЭРЭЭ ХҮНДЭЛЭГТЫ!

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта)

гүй тонгойжо, тэрэнине абажа хаябал, гол эшэнүүдынь түргөөр ургана. Юрэдөөл ажал хэрэгтээ үнэн сэдьхэлһээ хандаха хэрэгтэй.

Зэргэлээд свёкло тариһан байба. Тиишэ ошобобди. Свёкломнай һуга ургаа гэжэ бригадир, түрүүлэгшэ, агроном дабталдаба. Тэрэниинь харахада, зурууд бүхэндэнь свёклын эшэнүүд хэтэрхы үдхэнөөр ургажа байба. Энэнь баһал бодомжогүйһөө болоо гээшэ гү? Үгы, би бодоходоо, энэнь бодомжогүйһөө бэшэ, харин Горькиин нэрэмжэтэ колхозой хүнүүдтэ һэшхэл дуталдана гэжэ ойлгооб. Тэдэнэр ойлгожо ядахаар бэшэ, шадабаритайшье. Харыт даа, өөһэдынь газаахи огородые. Тэрэнь зураг мэтэ сэбэрхэн. Тиимэһээ тэдэнэр юумэ бүхэнине шадаха, ойлгохо гэжэ хараһаар лэ элирнэ. Тиигэжэ тэдэнэр өөһэдынгөө һэшхэлые колхозой гектарта хүргэнгүй, өөрынгөө огород дээрэ үлөөнэ гээшэ.

„Та манай хилээмые амталаад үзэгты"

Зай, талха ургуулдаг хүнүүдэй һэшхэл! Хэншье тэрэнине маанадта гаднаһаа үгэхэгүй, тэрэнине захилааршье хүргэхэгүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа ЦК-гай мартын Пленумһээ хойшо парти болон гүрэмнай маанадта ямар ехээр туһална гээшэб. Эрхим һайн техникэтэй, эд хэрэгсэлээр, үтэгжүүлгээр, мүнгөөр, шэнэ сортын үрэһөөр тэдхэнэ. Эсэсэй эсэстэ манай арад, хүдэлмэришэн анги мяханай, тоһоной үнэ сэн дээшэлүүлхэ хэрэгые бэелүүлһэн байна бшуу.

Иимэ ехэ туһаламжын түлөө хүдэлмэришэн ангида, бүхы совет хүнүүдтэ һаха дүүгэй сэдьхэлээр хандажа, таряашан зон бүхы хүсэ шадалаа гаргажа, шангаар, эрид һайнаар ажаллажа харюусаха ёһотой гэжэ би тоолоноб.

Зүгөөр, мүнөө дээрээ хүн бүхэн энээнине ой ухаандаа хадуугаагүй гэжэ би тоолоноб. Маанадтай хүршэ байдаг Черняховска районһоо энээндэ жэшээ болгон баримталһууб. Манай звено бүхэндэ лён хана мэтэ үндэрөөр ургадаг. Кукуруза залуухан ой мэтэ һалхинда шуужа байдаг. Свёклошье һайн. Сэдьхэл баясамаар. Тиин маанадтай зэргэлээд байдаг «Авангард» колхозой поли дээрэ тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Кукурузань доройтонги, свёклонь газарһаа өөдэ гарадаггүй, хулһань (лён) жэгдэ бэшэ, люпин шэнгэнээр гарадаг.

Таанар юу харадаг хүн гээшэбтэ, яахадаа өөһэдынгөө дүй дүршэл хүршэнэртөө дамжуулнагүйбтэ гэжэ маанадта ажаглалта хэжэ болохо. Юун гэжэ хэлэхэбши даа? Дүршэл дүршэлөөрөө, харин һэшхэл баһал хэрэгтэй ха юм. Авангардаархин манай зүбшэлые дуратайгаар шагнаад лэ, хэрэг дээрээ хүрэхэдөө юушье бүтээдэггүй. Нэгэ юумээ һайнаар хэжэ байтараа, нүгөөдээ алдажархидаг. Жэшээнь, үтэгжүүлгээ бэлдээд, тэрэнээ поли дээрэ эмхитэйгээр зөөжэ гаргаад, урда урдынхиһаа түргэнөөр тарилгаяа дүүргээ. Ургасын гарасашье манайхиһаа муу бэшэ байгаа. Теэд кукурузаяа, саахарай свёклые борнойлходоо хожомдоо, эмхидхэлынь багадаа юм гү, али яагаа юм? Һүүлээрнь хура бороон ходо орожо, буртаг үбһэн ургаа. Энээхэн үедэ бүхы хүсэеэ гаргажа, ямаршье шалтаг баримталангүй, хура бороодо норожошье байгаад, энэ хүдэлмэрине хэхэ һэн. Тиин хүршэнэрнай өөһэдынгөө огородой буртаг үбһэ сэбэрлэжэ ороо.

Манай колхоздо тад ондоо. Бороогой ведрүүгаар адхахаяа болиходонь лэ, заа зуу шэбэржэ байхаданшье механизаторнууднай машинануудтаа һуужа, болохоор лэ газартань зурууд хоорондохине элдүүрилдэг. Эхэнэрнүүдшье тэдэнэй хажуугаар сабшуураа барихай таһардаггүй. Хүршэнэрнай һаяхан бороогой зогсожо, сэлмэг үдэрэй болохолоор лэ, манай һүмэдэ мүргэхээ яаража ерэбэ. Поннай ехэл хүхюутэй байгаа: манайхин тэрээндэ мүргэхээ ябадаггүй ха юм. Тэрэ үедэнь буртаг үбһэн ургасыень даражархёо.

Зарим ушарта хүнүүдһээ иимэ юумэ дуулахаш: танай артельдэ мүнгэ ходо түлэжэ байдаг, ажалта үдэртнай сэңтэй, тиимэһээ танай элдэбээр хөөрэхэдэ бэлэн юумэ аабза. Зүгөөр манай хилээмые амталаад үзөө һаа яаха байгаабта.

Газараа муудуулжархёод, колхознигуудайнь оролдолго хэцээл арайхан гэжэ өөһэдынь газаахи огородто хүрэдэг хойноо, хайшан гээд манайхи шэнги баялигтай болохо гэжэ һанана гээшэб гэжэ тэдэнэрһээ асуухаар байна?

Һэшхэлгүйгөөр мүнөө ажаһуухагүйш

Һэшхэл тухай бодоходоо толгойдомни үшөө иимэ бодолнууд ороно даа. Сталинай байхада колхозуудые ямар бодомжогүйгөөр хүтэлбэрилдэг байһыень бидэнэр булта һананабди. Ажал һайн байлгахые оролдохын орондо, тоо баримтануудые һайн байлгаха, хүнүүдэй нюдэ далдалха гэжэл оролдодог байгаа. Тэрэ үедэ колхозуудта хэдыи шэнээн хоро хүргэгдөө һэм; тэрэнь мүнөөшье хүрэтэр захадаа гаратар заһагдаагүй. Тэрэ сагта олон хүн өөһэдынгөө һэшхэлтэй эсэргүүсэжэ гарадаг байгаа. Хүнүүдтэ манай ленинскэ эрид сэхэ ябадалые тэхэрюулжэ үгөөд, колхознигуудта ехээр туһалжа байһандань партидаа айхабтар ехэ баясхалан хүргэнэб. Зүгөөр зарим нэгэ хүнүүд, жинр хүнүүдшье, хүтэлбэрилэгшэдэйшье дундаһаа энэ анхаралые буруугаар ойлгожо абадагтань муулахаар байна. Сэхынь хэлэхэдэ, тэдэнэр һэшхэлээ алдажа, гүрэнэй тэдхэмжэдэл байхые оролдоно бшуу. Хэзээдэшье гүрэн, парти бүхы гээгдэжэ ябаһан, һула ажахынуудые эрхэ бэшэ үргэхын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэл байха гэжэ тэдэнэр бодомжолдог. Мүнөө дээрээ тэдэнине хүсэд үргөөгүй байхадань, олзотой талыень харажал ажаллаха болонобди.

Тиин түсэблэһэн шэнгеэр хурдаар урагшаа дабшагдахагүй. Нэн түрүүн, минии һанахада, тусхай даабаригүй, харюусалгүй ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй. «Авангард» колхозой, мүн Горькиин нэрэмжэтэ артель болон бусад зарим колхозуудта буртаг үбһэ түүлгэдэ эхэнэрнүүдэй хүдэлжэ байхые хараһан байнаб. Хүдэлмэридөө гарахадаа булта суг ябадаг. Заримдаа звенонь бүхыдөө тооной суглараад, ажаллаха дээрээ хоёр гү, али гурбан гээгдэһэн хүнүүдээ хүлеэгээд һуудаг. Ажаллажа байхадаа нэгэ нэгэеэ ахижа гарадаггүй, үлүү хүдэлхэһөөн айдаг. Нэгэнэйнгээ амархаяа һуухада—бултадаа һуудаг. Нэгэнь буртаг үбһэ үлөөнгүй, эшэ бүхэнине сэбэрлэдэг, тиин нүгөөдэнь мишл өөрынгөө ээлжээ абаад лэ амархан ябадаг. Һайн хүдэлмэришэ эхэнэр үдэртөө 1,5 гү, али 2 нормо дүүргэхэ байгаад, зүгөөр хамтадаа хүдэлһэн ушарһаа хүл гарань хүлеэтэй байдаг.

Бидэнэр өөһэдтөө иимэ онсо харюусалгагүй ябадалые үнн хада болюулаабди. Звеногой гэшүүн бүхэндэ адли тоотой зурүүдүүд даалгагдадаг. Энэнь тэдэнэй даабари ха юм. Даалгагдаһан газарые ондоо хэншье элдүүрилхэгүй гэжэ булта мэдэдэг. Харин ушар болоно, хэн нэгэнэй үбшэлөөл һаа, тэрэнэй орондо бултадаа хүдэлөөд, хэгдэһэн ажалынь үбшэлһэн хүндэ бэшэгдэдэггүй.

Иимэ гурнмаар ажаллахада хүнүүдэй харюусалга дээшэлжэ, үнэн сэхээр ажаллажа һурадаг. Өөрынгөө огород дээрэхи буртаг үбһэ түүхэеэ һанаа һаа, звеногой талаһаа даалгагдаһан газараа түргөөр лэ сэбэрлэжэ дүүргэхые оролдодог. Манайхин бултадаа тиигэжэл яаража байдаг. Үглөөнэй бүрэнхыһөө эхилээд, өөһэдтөө даалгагдаһан газарта ажалладаг, гэрээрхинээ туһалхые суглуулжа асардаг юм.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэршье минии хэлээшые зүб ойлгог лэ. Өөһэдынгөө огородтошье хүсэ бага гаргажа ажаллаха арга хүнүүдтэ олгохо хэрэгтэй гээшэ. Хэрбээ бууса шадарай газараа хахалхадань туһалжа, үрэһэ хүрэнгөөр туһалаад, овощ, жэмэс гү, али фрукт базаарта абаашахадань артель туһалбал муу гээшэ гү? Хүнүүдтэ эрилтэ табихынгаа хажуугаар, тэдээндэ анхарал табиха хэрэгтэй бшуу.

Үнэн сэхээр хүдэлдэг, нормоёо дүүргэдэг колхознигуудта базаарта ошоходонь туһалха эрхэ манай бригадирнуудта олгогдонхой. Манай тосхондо сад элбэг, тиимэһээ правлениимнай фруктые байра дээрэнь худалдажа абаха арга олгоо.

Оролдосотой һайнаар хүдэлдэг хүнүүдтэ колхознай гэр байраяа, худагаа заһахадань туһалдаг. Эрэгүй эхэнэрнүүдтэ шэнэ гэр барижа үгэнэбди. Хүн намда анхарал табина гэжэ ойлгоходоо, тэрэнэй һэшхэлшье мэдээтэй болодог.

Мүнөө һархяаг, жэмэс түүхэ саг ерээ. Эдэ муухай һархяаг, жэмэс эдэнэрэй эльгэн соо орошонхой, үглөөгүүр туяаржа эхилхэлээр лэ, тосхоной хахад зон ой соо орошоод байдаг гэжэ колхозой түрүүлэгшэнэрһээ саг үргэлжэ дуулахаш. Энэ һайн гээшэ гү, али муу гү? Минии һанахада, хэрэгтэй юумые минии хосоргоогүй хүнүүд һайн гээшэ. Муунь юун бэ гэхэдэ, энэ эмхигүйгөөр хэгдэнэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд һархяаг, жэмэс суглуулхаяа гарахадань гэшүүдтээ машинаар гү, али морёор туһалнагүй. Тиихэдэнь мишл колхозой гэшүүнэй нэрэ зүүгээд ябадаг хүнүүд ойн баялигые эдлэжэ, олзо олоно бшуу. Звенодоо һайнаар хүдэлжэ ябаһан лэ хүнүүд һархяаг, жэмэс суглуулха, колхозой транспорт хэрэглэхэ эрхэтэй байхаар гурим тогтообол, зүйтэй гэжэ һанагдана. Тиигэбэл, ойн энэ баялиг минии хосорхогүй һэн. Энээнһээ ороһон мүнгэ элдэб наймаашанай хармаанда шэнгэхэгүй, харин үнэн сэдьхэлһээ хүдэлдэг артелиин гэшүүдтэ хүртэхэ бэлэй.

Полессиин газарые бү доромжологты

Минии энэ хөөрөөе уншаһан хүн бүхэн өөрыгөө хажуу талаһаа хаража, өөрынгөө һэшхэлтэй зүбшэл хэһэй гэжэ хүсэнэб. Арад зоноймгоо үмэнэ, манай партиин үмэнэ, ухибүүдэйнгээ, мүн өөрынгөөшье урда эшэлтэгүйгөөр байхын тула саашадаа хайшан гээд ажаһуухаб, хүдэлхэб гэжэ бодомжолхоор. Энэ жэлнай хүдөө ажахыда бэрхэшээлтэйхэн байна. Тиимэһээ ши өөрынгөө колхоздо энэ бэрхэшээлые дабахын тула, манай соведэй зүгын гэртэ мёд элбэг ехэ болгохын тула хэрэгтэй бүхы юумэ ши хээ гээшэ гүш?

Полессиин газар муу, эндэ хэдышье оролдоо һаа, сагай уларилай һайншье байгаа һаа, тэрэнһээ аша үрэ бага гэжэ хүнүүдэй хэлсэхэнь дуулдадаг. Энэмнай тиимэ бэшэ. Хэрбээ бүхы хүсөөрөө оролдобол, манай газар гайхамшагта аша үрэ үгэжэ шадаха.

Энэ талаар жэшээ абахаар хүн үгы гү? Тиимэ бэшэ, манай хизаарта ажалша бэрхэ хүнүүд олон. Тиимэ хүнүүд хаа хаанагүй, колхоз бүхэндэ бии.

Житомир нютагнай Эхэ орондоо ёһотой ажалай баатарнуудые үгөө. Энэмнай хартаабхын үзэгдөөгүй баян ургаса абажа, дэлхэйе гайхуулһан Март Саввична Худолий; Полтавын үрэжэлтэ газарта үзэгдөөгүй баян ургаса ямаршье ургамал харууһалхадаа абадаг Анна Саввична Оладько; свёклын баян ургаса туйлажа, хоёрдохёо алтан Одондо хүртэһэн габьяата звеное даагша Мария Антоновна Марцун; эрхим лён ургуулагша Евфросинья Архиповна Саух, Матвей Иванович Вернигор, Полессиин Гиталов гэжэ нэрлэгдэһэн Александр Матвеевич Коваль тэдэнэй тоодо ороно.

Тэрэ «Авангард» колхозыешье абаад үзыт. Звеное даагша Антонина Заборчук тушаа һайнһаа ондоо юу хэлэхэб? Тэрэнэй кукурузань миниихиһээ дутуугүй—гурба дахин элдүүрилэгдэһэн, хоёр дахин нэмэлтэ тэжээл оруулагданхай.

Би мүнөө 69 наһатайб. Тиигэбэшье гараа һольбожо һуунгүй, залуушуулһаа гээгдэнгүй хүдэлхые оролдоноб. Гэртээ эд зөөреэр дутаад ажаллана бэшэб, ажаллангүй амаржа байха, ашануудаараа баясажа һууха аргатайб. Зүгөөр, нүхэд, сагнай тиимэ бэшэ.

Бүхы үнэн сэхэ таряашан зон, коммунизмын баялигые бии болгожо байһан хүнүүд колхозно байгуулалтатай Украинамнай түргөөр уулые дабаа бэлэй, тэрэмнай гүрэнэйнгөө үмэнэ абаһан өөрынгөө уялгануудые таряа талхаар, мяхаар, һүөөр, саахарай свёкло болон техническэ бусад ургамалнуудаар дүүргэжэ бэлэй, ерэхэ жэлэй амжалтын эшэ үндэһэ табяа бэлэй гэжэ хүсэнэ. Теэд энээнине хахад хүсөөрөө хүдэлөө һаа, туйлахагүйш.

Өөрынгөө таряашан байһан нэрэ солоёо бү бузарлаял!

«Правда Украина» газетэһээ абтаба.

ЭНЭ—БАГАХАН ХЭРЭГ БЭШ...

Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудта таряанай тоог, амбаар, складууд, машина, түхеэрэлгэнүүд заһагдаагүй, задагай зайдан

Һүүлэй 2—3 үдэрэй туршада эндэмнай хура бороо һаба һуулгаар адхаһан шэнгеэр ороо. Энээнһээ боложо, таряа хадалга, хуряалга хэдэн үдэрөөр һаатаба.

— Энэ хура бороо хамаг түсэб, графигыемнай буруу һүргэбэ. Мүнөө нилээд ехэ газарта ургасаяа унагаажа, хэдэн мянган пүүд таряа гүрэндэ худалдаад байха һэмди,—гэлдэжэ байгаад, эндэхи «Эрдэм», Суулгыншье совхозойхид гэмэрэлдэнэ.

Теэд гансахан хура борооһоо боложо, хуряалгын хүдэлмэри урагшаа ябаагүй гэжэ шалтахань тон буруу. Абаад үзыт. Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудта таряа хадалгын эхилһээр эгээл 10 хоног үнгэрөө. Теэд хэгдэһэн ажал тон бага. Энэ үе соо аймаг дотор оройдоол 3 мянга үлүүтэйхэн гектар таряан хадагдаа. Энээнине үшөө ургажа һууһан таряантайнь жэшэхэ болоо һаа, даншье бага ха юм.

Гэхэтэй хамта олонхи ажахынууд таряа хадалгада хүсэд шиидэжэ ороодүй, унжагайрһан, нобшорһон зандаа. Тэндэ бии байһан бүхы комбайн, лафетнэ жаткануудай оройдоол гурбанай нэгэ хуби хүдэлгэгдэнэ. Тэдэншье дүүрэн хүсэндөө, бүтээсэ ехэтэйгээр, хоёр халаанда ашаглагданагүй. Һүниндөө хүдэлжэ байһан нэгэшье агрегат харахагүйт. Илангаяа «Забайкалец», «Путь Ленина» болон бусад колхозуудта иимэ байдал үзэгдэнэ.

Хэрбээ саашадаа энэ янзаараа хүдэлөө һаа, ороoһо таряагаа 2—3 һара сооошье хадажа, хуряажа дүүргэхэгүй бшуу. Юрэдөөл нэгэ үгөөр хэлэбэл, шамдаагүй һаа, эндэхидэй шахардуу байдалда орохонь холо бэшэл.

Һаяхан хүдөө бэшэгшэд, радиогой болон газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд аймагай зарим ажахынуудта ябажа, оройһо таряанай тоог, амбаар, складуудай хэр зэргэ бэлдэгдэһэнине шалгаа. Эндэ гүрэнэй статистикын аймагай инспектор нүхэр Нетесов, бэлэдхэлгын ахалагша инспектор Бекешев гэгшэд хабаадалсаа.

Хэнэйшье мэдэһээр ургаһан таряагаа хуряажа абаад, ёһоор хадагалжа, һайнаар сэбэрлэжэ абаагүй һаа, бүхэли жэлэй ажал хии хосорхо бшуу. Үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэлһөө харахада, тоог, амбаар, складуудаа, таряа сэбэрлэхэ машина, зэмсэгүүдээ һайнаар заһабарилжа бэлдэһэн лэ ажахынууд гүрэндэ таряа худалдаха түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэдэг.

Харин энэ жэлдэ шэнэ ургасынгаа таряа һайнаар сэбэрлэжэ, хадагалжа абахын тула аймагайхид юу хээб?

Шалгагшад эгээн түрүүн Заганай колхоз ошоо. Энэмнай аймаг соо оройһо таряа ехээр таридаг, томохон колхозуудай нэгэн ха юм. Тэдэнэр байгша ондо 200 мянган пүүд оройһо гүрэндөө худалдаха зорилго табинхай гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 3 дахин ехэ таряа Эхэ орондоо үгэхэнь.

Гэбэшье артелиинхид тоог, складуудаа ёһоор бэлдээгүй байшоо. Зарим тоог, сарай, амбаарнуудынь хушалта муутай, хура бороогой ороходо дуһаалдаг. Дособгуурнь цемент, шорой, хиршисэ гэхэ мэтэ обоо хүбөө. Тэндэнь дизенфекцишье хэгдээгүй. Ороһо хатаадаг, сэбэрлэдэг машинануудынь эбдэрхэй, задалагдашанхай хэбтэнэ. Юрэдөөл агроном нүхэр Снеткова яһалашье улайха, сайха баатай болоо даа.

«Коммунизм», «Путь Ленина» колхозуудта баһал иимэрхүү дутагдалнууд дайралдаа.

Иимэ бирагүй тулюур байдалай тохёолдоод байхада Заганай колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Конев иигэжэ мэдүүлнэ:

— Энээндэ «Сельхоз[...] ка» гэжэ нэгэдэлэйхид[...] мэтэй. Тэдэнэр бүри [...] хада тоог дээрэмнай [...] тромотор табижа үгэхэб[...] һэн аад, мүнөө хүрэтэ[...] Мүн таряа сэбэрлэхэ м[...] нуудта ременьшьегүй.—

— Теэд амбаар, ск[...] дыетнай «Сельхозтехни[...] гэдэлэйхид ерээд заһа[...] шэ ха юм. Энэ одоол [...] дынтнай хэхэ ажал гэз[...] гэжэ нүхэр Коневто [...] ха хүсэл түрэнэ.

Ядахын сагта хура [...] гой ороһон үедэ механи[...] хүдэлмэришэдөө эле[...] амбаар, складуудаа [...] заһахаяа яана гээшэб? [...] мнай багахан хэрэг [...] Дурсагдагша дутагдал[...] дары усадхаха гээшэ [...] шухала.

Гадна аймагай эд хэр[...] шэдэй союзай бэл[...] конторойхидые зэмэлхэ [...] тай болоно. Юуб гэхэд[...] дэхи колхоз, совхозуу[...] баар, склад, тоог дээрэ [...] хүрэтэр мэшээглэһэн [...] хэбтэнэ. Тэрэнине ту[...] тухай ажахын хүтэлбэ[...] шэд бэлэдхэлэй контор[...] хоёрой хоорондо үрэгү[...] рэлдөөн үнинэй болодо[...] ноойонинь байрадаал [...] һээр.

М. Пав[...]

Ольторогой кукуруза үндэр д[...]

Харьялан урдаа Сүхэ мүрэнэй Делянск гэдэг ольторог дээрэ Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ кукуруза тариһан байгаа. Тэрэнэйнь талмай 50 гектар юм.

Эндэ кукурузашан Максим Очиров ажаллажа гараа. Гектар бүридэ 20—25 тонно шэбхэ гаргагдажа, газарынь шэнээр хахалагдаһан байха. Тиимэ дээрэһээ буртаг ногоондошье дарагдаагүй, шииг нойтооршье һайн байна. Нүхэр Очиров энэ газар дээрэһээ полиин «хатанай» һайн ургаса абажа шадаа.

Эндэ ургаһан кукурузын утань хоёр метр хахадһаа үлүүхэн. Мүн үдхэнөөршье ургаа.

— Хэрбээ энэ ургасын хойноһоо һайн харууһа хэнгүй, хайша хэрэгээр элдүүрилээд, буртаг үбһыень сэбэрлэнгүй орхижорхёо һаамнай, юушье ургахагүй байгаа бшуу. Би энэ ольторог дээрэ ургаһан кукурузын хойноһоо һайса харууһалааб. Нэн түрүүн саг болзор соонь борнойлжо, зурууд хоорондын элд[...] хээд, буртаг ногооень [...] лээб,—гэжэ Михаил [...] хөөрэнэ.

Мүнөө эндэхи ку[...] комбайнаар хуряагдажа[...] лос болгон дарагдаа[...]

— Гектар бүхэнһөө [...] зэргээр 300—350 центн[...] гоон эшэ гараа,—гэжэ [...] хи бригадын бригадир [...] Шайдуров хэлэнэ.

Нүхэр Очиров ганса[...] ольторог дээрэ кукуру[...] ряа бэшэ, мүн Поворот[...] нютагта 60 гектар [...] байна. Эндэншье ку[...] үндэрөөр, үдхөөр урга[...] рахадашье хабатай. Эн[...] рай кукуруза мэнэ гэһэ[...] ряагдахань. Гектар б[...] 300 центнер хүхэ набша[...] гаха аабза гэжэ кукуру[...] багсаана.

Максим Очиров [...] Демьян нүхэртэйгөө [...] хүдэлжэ, бүхыдөө 100 [...] газар дээрэ үндэр баян[...] са абаба. Иимэ ам[...] өөрөө ерээгүй, харин [...] хүдэлжэ туйлаа ха юм[...]

Б. Ширет[...]

90 ОРОНОЙ СТУДЕНТНҮҮД УУЛЗ[...]

МСС-эй VII конгресс хүдэлмэреэ дүүргэбэ

ЛЕНИНГРАД, августын 29. (ТАСС). Студентнүүдэй уласхоорондын союзай VII конгресс Ленинградта арбан үдэр соо үргэлжэлөөд, хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Конгресс хэдэн резолюцинуудые баталан абажа, өөһэдынгөө оронуудай болон арадуудай гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдтэй һанал нэгэдэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ, дэлхэйн арад зоной һанаа сэдьхэл зобоодог хэдэ хэдэн политическэ асуудалнуудта ямараар хандадаг байһанаа тодорхойлоо.

Колониализм тухай резолюци Чилиин студентнүүдэй делегациин дурадхалаар баталан абтаа. Дэлхэйн элдэб хубинуудта, илангаяа Африкада һаяхан бэеэ даанхай байдалтай болоһон арадуудые конгресс энэ резолюци соогоо халуунаар амаршалһан байна.

Фашизмда эсэргүүсэгшэдэй һанал нэгэдэлгэ тухай резолюци Португалиин, Испаниин, Грециин делегацинуудай дурадхалаар баталан абтаһан байна. Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ бүри ехэ анхарал хандуулдаг болохо гэжэ конгресс шиидхээ. «Энэ ажал ябуулгын түлөө харюусалгатай байха саг үргэлжын комисси дары түргэнөөр байгуулхыень» МСС-эй секретариадта даалгагдаа.

Эб найрамдалай, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэлээ шангадхахыень конгресс бүхы дэлхэйн залуушуулда хандаһан хандалга соогоо тэдэниие уряалаа. Колониальна гуримые эсэслэн усадхахын түлөө бидэнэр бүри шангаар тэмсэхэ ёһотойбди. Империалис эзэрхэг түримхэй доботолгые сухарюулхын[...] да хүсэлэл оролдолгой[...] гэдүүлэе! гэжэ хандал[...] хэлэгдэнэ.

«Манай тэмсэлэй [...] туйлахын тулада, бүхы [...] дээрэ бата бэхи эб найр[...] эрхэ сүлөө, дэбжэлтэ [...] хын тулада хүсэ ш[...] эрдэм мэргэжэлээ зо[...] гээшэ манай нангин уя[...] лоно!» гэжэ хандалгын [...] хэлдэ хэлэгдэнэ.

Конгрессые урагшат[...] наар үнгэргэхэ бүхы эр[...] дал хангаһанайнь түл[...] нинградай хүн зондо, [...] шуулда баясхалан х[...] амаршалгын бэшэгые [...] стэ хабаадагшад ехэ [...] тэтэйгээр баталан аба[...]

VII конгресс хадаа [...] гүйсэдкомой хоёр жэл[...] ша соо хэһэн ажал я[...] һайн дүнгүүдые һана[...] нангяар тэмдэглээ, [...] лэй хүдэлмэри һайна[...] нэйнь түлөө тэрээндэ [...] лан хүргөө.

Президиум, генерал[...] ретарь, вице-презид[...] секретариат, казначей, [...] ком, финансова ком[...] гэсхэлэй заседани д[...] гагдаһан байна. Пре[...] тушаалые Чехословак[...] дентнүүдэй союзай т[...] шэдэ даалгаха гэж[...] дуугаар шиидхэгдэв. [...] шаалда Иржи Пеле[...] шые дэбжүүлнэбди [...] хословакиин делегаци[...] стэ соносхоо.

Урдын гүйсэдкомой [...] татай хүдэлмэриһөө [...] тобшолол хэхыень [...] шэнээр һунгагдаһа[...] комдо һанамжалан [...] даха.

Зүбшэхэ зүйл дүүр[...] гээд залуушуул «Сту[...] дэй уласхоорондын [...] гимные» дуулаа.

Түрэл орон дотормнай

АЯНШАЛАГШАДЫЕ ЗӨӨДЭГ ПОЕЗДООР ЯБАХА БИЛЕДЭЙ СЭН ХҮНГЭЛЭГДӨӨ

МОСКВА. (ТАСС). Аяншалгын поезднууд Украинын, Кавказай, Прибалтикын болон Уралай түмэр замуудаар ябадаг болонхой. Москвагай, Ленинградай болон ороной бэшэшье олон хотын хэдэн мянгаад хүнүүд эдэ поезднуудаар һонирхолтой аяншалга хэнэ. Жэл ерэхэ бүри аяншалгын поезднууд олон болоно.

Зам харилсаанай министерство хадаа ноябриин 1-һээ апрелиин 30 болотор аяншалагшадай түмэр замаар ябаха түлөөһэ химдаруулаа. Биледэй сэн 30 процентээр химда болгогдоо.

Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай газарнуудай студентнэртэ, тэрэшэлэн һургуулиин һурагшанарта намарай, үбэлэй, хабарай амаралтануудай үедэ түмэр замаар ябаха сэн 50 процентээр хүнгэлэгдөө.

УКРАИНЫН ССР. Одесскэ областиин Березовско районой КПСС-эй XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шара будаагай баян ургаса ургуулба. Социалис Ажалай хоёр дахин Герой болоһон М. А. Посмитный гэгшэ эндэ түрүүлэгшээр ажалладаг юм. Мүнөө гектарай 50 центнер хүрэтэр ургаса хуряагдахаар хараалагдана. Зураг дээрэ: Колхозой ахалагша агроном В. А. Бондаренко (баруун гар тээнь), комплексно бригадын бригадир В. П. Болотенко гэгшэд ургаса хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико

КОМБАЙНЕРНУУД БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

УРАЛЬСК. (ТАСС). Ащесайска совхозой комбайнёр Николай Скрыбник таряа хуряалгада гайхамшагта амжалта туйлаа. «СК-3» комбайнаар хорин үдэр соо тэрэ 470 гектар талмай дээрэ оройһото таряа хадаа, 8.807 центнер гү, али гектар бүриин 19 центнер таряа сохёо. Теректинскэ районой Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой комбайнёр Иван Короб, Джамбейтинскэ районой «КЗЫЛ-ТУ» гэжэ колхозой комбайнёр Адыхлан Наурызгалиев, «Правда» газетын нэрэмжэтэ совхозой комбайнер Николай Вертёнов мүн лэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлөө.

КУЛУНДИНСКА МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЕХЭ ИЛАЛТА

БАРНАУЛ. (ТАСС). Кулундинска талануудай хүдөөгэй бүлэг механизаторнууд ургаса хуряахаяа Сорокинско районда гараһан байна. Табунска совхозой комбайнер В. Гарькуша таряа хадалгада эрхим мэргэжэл шадабаритай байһанаа харуулна. Тэрэ тракторист В. Тарада хоёр агрегадаа түргөөр ябуулжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа. Тэдэнэр августын 20-до 130 гектар шэнисэ хадажа, баал болгон унагаагаа. Кулундиинхидай дүй дүршэлые Сорокинско районда механизатор М. Гусельщиков түрүүлжэ халан абаа. Арба метр үргэн мүртэй навесной жаткатай самоходно комбайнаар тэрэ халаан соогоо 42 гектар шэнисэ хадана.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной августын 31.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

...Э ОРОМНАЙ ЭГҮҮРИДЭЭ МАРТАХАГҮЙ

★

(Уран зохёолшын тэмдэглэлнүүдhээ)

★ ★

I.

...динска тулалдаан ха- ...полеоной сүмэрэн оро- ...добтолготой тэмсэhэн ...радай агууехэ шэн га- ...лкожо, манай Эхэ оро- ...үхэ домог дотор орон- ...нэ хадаа Ород оронэй ...дай хамтын ехэ баа- ...ига, хариин богоолшод- ...өэ хамаагалан бодоhон ...нто крепостной таряа- ... дарлагдаhан бүхы зо- ...лхэг зоригтой, эхэ ... байhанай бодото гэр- ... байгаа.

... оной августын 26-да ... литээр сентябриин ... Бородино тосхон шадар ...он асари ехэ тулалдаа- ...ээр олон түмэн ород сэ- ... Наполеон Бонапартын ...мянган сэрэг сууртай ...рдаhаа мундаа тулажа, ...гараhан арюун түүхэтэй.

... үедөө эгээл хүсэтэй, ... ехэ арминууд байhан ... француз сэрэгүүдэй хоо- ... тэрэ тулалдаан аяар ... таhалгаряагүй ургэл- ..., тэрэ сагай түүхэдэ ...ргүй, шэхэ аманда ...агүй шэрүүн шанга, ... адхалгатай хюдалдаан ... юм.

...динска байлдаанай уд- ...шар, орон ороной бай- ...рэ абахада, айхабтар ... Наполеоной сэрэгүүдэй ...агүй гэгдэhэн хооhон ...анууд тэрэнэй эсэстэ ... этэгдэжэ, Ородой арми ...онгүй илажа гараhан ...й. Энэнь гансашье ... орондо саашадаа үр- ...үүлhэн сэрэгэй ябуул- ...а бэшэ, мүн Наполео- ...бхи доро ороhон Евро- ...оронуудтахи националь- ...өрэлгын тэмсэлдэ ...хы үүргэ дүүргэжэ, тү- ...лтада асараа ха юм!

...жэ Эхэ ороноо эрлиг ...раагшадhаа сүлөөлхэ ... зорилгоор дэлгэрhэн ...ной Эсэгэ ороноо хам- ... дайнда манай үбгэ ...рэй, элинсэг хулинса- ... байгуулhан шэн баа- ...гань зуун табин жэл ...шье байхада, мүнөө- ...эниие гайхуулна, баяр- ..., зориг жуулна.

... оромнай эрхим хүбүү- ... эрэлхэг баатаршал- ...тан хуудаhануудые энэ ...эй хугасаа соо «hо- ... hонодхуулангүй, үен- ...дхүүлэнгүй», арюунда ... ерэhэн байна. Тэрэ ...й энэ нэгэ хахад зуун ...огоо тэдэ хуудаhануу- ... бүри ехэ баатаршалга- ...р, бүхэ дэлхэйн түүхэ- ...алтануудаар нэмээжэ, ... гүнзэгы, хизааргүй ...дайшалхы далай тог-...

... жэл—Бородинска ту- ...анай 150 жэлэй ой. Он ... гарахаhаа хойшо бүхы ...оомнай бэлэдхэлэй ха- ...ролдолго эхилээ бэлэй. ... хабарай түрүүшын ...дэй ургахаhаа абаад, ...й түрүүшын аянгата ... орохоhоо залгаад, ... орон доторнай «Бо- ... гэhэн домогто үгэ зэ- ...хилээ бэлэй.

...эр, бүлэг уран зо- ..., «Литературна газе- ...итература и жизнь» га- ...дай хэдэн hорболжо- ...той хамта Бородино ... зам барибабди.

... үдэрнүүдтэ ниислэл ...hаа баруулжаа гара- ...рамал дардам харгы- ...бхар, холбоо автобу- ...оор hубарижа байгаа. ...милово дээгүүр, Фили- ... Кутузовай гэр дайран, ... үбгэн буурал Мо-жайск хото тээшэ гараhан тэрэ харгы түүхын саанаhаа бододог. Тиихэдэ Белорусска вокзалhаа эхи татаад, ородой улаан шуhаар нэгэтэ бэшэ нэбтэрhэн hуурин тосхонууд дээгүүр электропоезднууд дүүжэндэн гараха. Түүхын хуудаhанhаа танил болоhон — Фили, Дорогомилово, Тучково, Дорохово...— станцинууд хойно хойноhоо залгагдаха. Али замыень шэлэнэбта—хамаагүй, урид гү, али хожомшог гү, удангүй Бородино хүрэhэн лэ байхат.

Бидэнэршье хүрэжэ ерэбэбди.

Бородинска талмайн үүдэн гэгдэдэг Горки тосхон. Эндэ ерэмэгсэ эртэ урдын дайнай амисхаал оробо. Тосхоной баруун захада—бүхы талмайе эзэрхэн үндыhэн добо, тэрээн дээрэ гуулин бүргэдые оройдоо ниидхүүлhэн самсаал шулуун хүшөө ородой жада шэнги тэнгэри өөдэ шурынэ. Хажуу таладань, холо бэшэ, алталмал түмэр гэнжээр хорёолуулhан гранит шулуун хүшөө оройгоороо гвардейскэ миномёдой дүрсэ hануулан орошоно. Эдэ хоёр хүшөө наанаhаань харахада, үнэхөөрөө Бородинай талмайда орохо хүндэтэ саха үүдэнэй хүл багананууд шэнгил. Эдэ багача хүшөөнүүдэй дэргэдэ бүлэг бүлэг туристнууд, ородой нангин газартай hүгэдэн танилсахаяа ерэhэн холо ойрын хүнүүд олооровоо хөөрсэгэнэнэ. Барандаа малгайгаа абаhан, олониинь блокнодуудаа гаргаhан. Би нэгэнэйнь ойро дүтэлбэб. Тэрэ үндэр бэетэй, зүүн нюдэеэ хара бүдөөр орёоhон, сээжэдээ арбаад шахуу шагнал-хайрын миндаhануудтай хүн үлэ мэдэг уралаа хүдэлгэн, аман соогоо тангариг шэнгеэр уншана...

Юу уншанаб? Жада шэнги хүшөөгэй нюур талын самсаал дээрэ алтан үзэгүүд тобойлдоно:

«Эндэhээ фельдмаршал Михаил Илларионович Голенищев—Кутузов Бородино тосхон шадархи тулалдаанда сэрэгүүдээ хүтэлбэрилhэн юм. 26/VIII. 1812 он».

Ара талын самсаал дээрэ алдарта фельдмаршалай мэдээ хүргэhэн үгэнүүд:

«Дайсан хамаг бүхы пунктнуудта сухариса сохигдоо».

Эдэ гал соробхилмо хурса үгэнүүдые уншаhан мүнөөхи хүнэй гансахан нюдэниинь тээ саанахана яларан байгаа гранит хүшөө худар эжэлүүдгүй ошоно. Тэндэнь, пулемёдой жэрэгэр hомоор дүрсэлhэн шэнги үзэгүүдээр: «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда манай Эхэ оронной эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө байлдаануудта унаhан геройнуудта хэтэ мүнхын алдар со-ло!»—гэhэн дурасхаалай дүлэтэ үгүүлэл бэшэгдэнхэй байна.

Эдэ нангин дурасхаалнуудые үзэhэнэй удаа, мүнөөхи хүнтэеэ танилсаха саг ерэбэ. Гар гараа адхалсан гэхэдээ, нютагай зон байшабабди. Баярлаhандаа дахин гар гараа hэжэрэлсэнэбди.

— Буряад гүт? Байгалай эрьеын?

— Тиимэ. Та хаанахинай бэлэйт?

— Амар мүрэнэй эрьеhээб.

Иигэхыень дуулаhан мэдээжэ уран зохёолшо, Алас Дурна зүгтэ үни удаан хүдэлhэн, тэндэхиин хүнүүдэй ажабайдалые зохёолнуудтаа зураглаhан Андрей Степанович Пришвин хажуудамнай энеэбхилhээр ерэбэ.

— Амар мүрэнhөө гэнэ гүт? Ямар районойбта?

— Серышевскэ. Ленин колхозойб.

—Нэрэ обогтнай хэн бэлэй? Һонюушархаhандам хүлисэгты.

— Чебанов Иван Терентьевич.

Андрей Степанович танюушархаад, үгэ дуугүй энеэжэл байба. Энэ зуура бидэниие зохёолшод гэжэ таниhан Иван Терентьевич зугаатай, энеэдэтэй болоод орхино.

—Энэ дайнда би Бородиное хамгаалалсаhан баяртайб. Эгээл эндэ полковник Полосухинай дивизидэ дайлалдаhан байнам,—гээд Чебанов хөөрэнэ.—Тэрэ 32-дохи дивизидэ манай алас дурнаархин, Байгалай үмэнөөрхин олон ябалсаhан юм. Эгээл энэ Багратионой бэхилэлтэ шадар, тээ тэрээхэн хонхосог соо шархатаа hэм. Тиихэдэ энээгүүр модон, бургааhан элбэг hэн, теэд хуу хяргагдашоо, гал дүлэндэ хуухалагдашоо...

Иван Терентьевич бүхэли үдэртөө мантай суг талмай дээгүүр ябалсаба. Тиигэжэ энэ аяншалга мандашье, тэрээндэшье тон hонирхолтойгоор үнгэрөө. Нүхэр И. Т. Чебанов Амурска областиин Серышевскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой солото звеньевод, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда гвардиин сержант ябаhан, арбан хоёр орден ба медалиин кавалер, дайнай hүүлээр үндэр ургаса туйлаhанай түлөө «Ажалай габьягай түлөө» медаляар шагнагдаhан хүн байба. Мүнөө колхоздоо шударгы hайн ажалаараа шалгарhандаа Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ Москва уригдажа ерээ. Тиин хамтадаа дайлалдажа гараhан хоёр нүхэдөөрөө выставкэ дээрэ тушаан боложо уулзашоод, шуhаяа адхаhан нангин Бородиногоо үзэхэ гэлсэжэ ерэhэниинь энэ.

Гэрhээ холо гараад ябахада, холо ойрыншье хүршэнэр ходо нютагаархадаг гэлсэгшэ. Энэ тон зүб. Тиигэжэ аглаг сэнхир Амар мүрэн сэгээн хонгор Сэлэнгэ мүрэн хоёрой уужам тэнюун урадхалые ураг садан болгожо, Москва голой эрьедэ аха дүү боловсоhомнай тоншье дэмбэрэлтэй.

Бүри hаяхан түбэй нэгэ газетэ иража hуутараа, долгисуулан татаhан шугам хүреэтэй нэгэ бишыхан мэдээсэл нюдэндэм торобо. Доронь «Амурская область» гэhэн хярхаг харажархиhоор уншахадам, ай, гайхал: «...Серышевскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Иван Терентьевич Чебановай звено богонихон болзор соо бүхы ороохото ургамалаа хадажа, сохижо, Амар шадараа анха түрүүлэн таряа хадалга дүүргэhэнээ элидхэбэ»,—гэhэн байба. Нёдондо найдажа ядахадаа блокнот дээрээ бэшэжэ абаhан адресыень сасуулан үзэбэб. Мүн даа! Мүнөөхи Иван Терентьевич бэеэрээ.

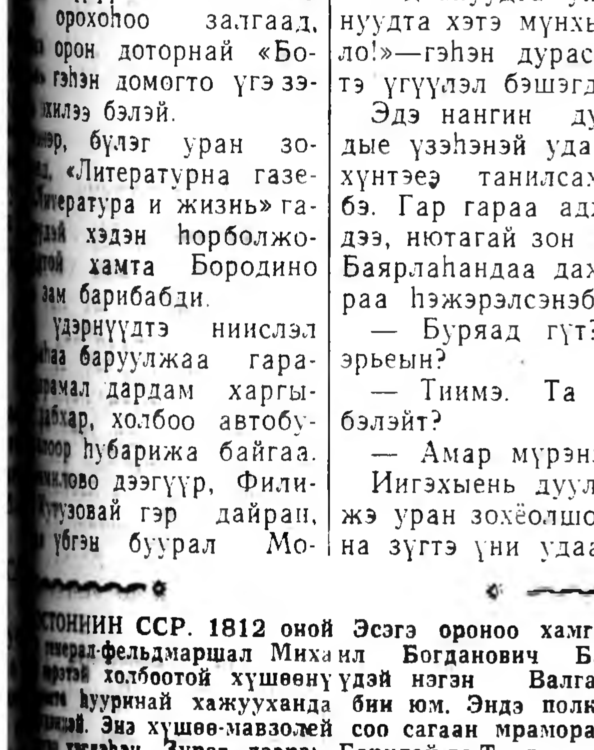
Иигэжэ хэзээ нэгэтэ танилсаhан хүнэйнгөө гэнтэ сууда гарахада, амаралтада хамга ябаhан хүнэйнгөө ажалай амжалта дуулахадаа, илангаяа зохёолшо хүндэ гоёл байдаг даа. Гоёл байна даа!

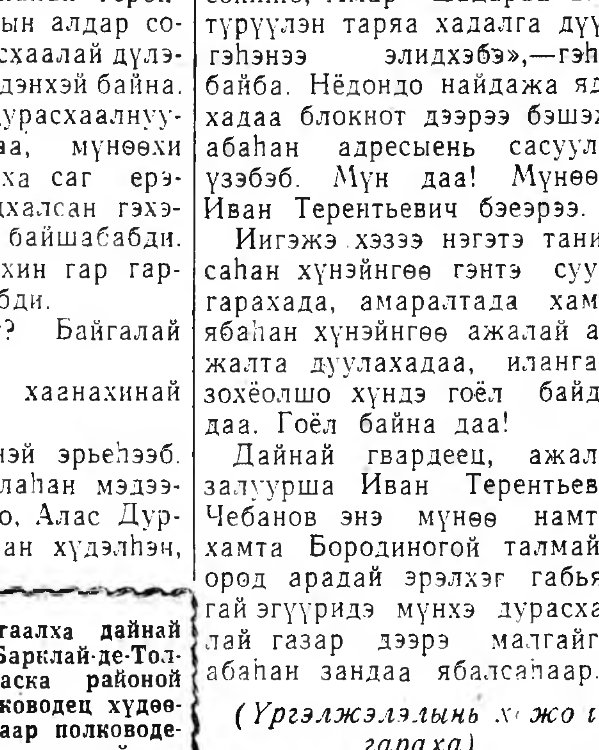
Дайнай гвардеец, ажалай залуурша Иван Терентьевич Чебанов энэ мүнөө намтай хамта Бородиногой талмай—ород арадай эрэлхэг габьягай эгүүридэ мүнхэ дурасхаалай газар дээрэ малгайгаа абаhан зандаа ябалсаhаар.

(Үргэлжэлэлынь хожо гараха)

ЭСТОНИИН ССР. 1812 оной Эсэгэ ороноо хамгаалха дайнай генерал-фельдмаршал Михаил Богданович Барклай-де-Толлитэй холбоотой хүшөөнүүдэй нэгэн Валгаска районой ... hууринай хажууханда бии юм. Эндэ полководец хүдөө... ...дэй. Энэ хүшөө-мавзолей соо сагаан мрамораар полководе... ...хэгдэhэн. Зураг дээрэ: Барклай-де-Толлиин мавзолей.

ТАСС-ай фотохронико.

Хурамхаанай совхозой 4-дэхи отделениин Петр Николаевич Бровкиной хүтэлбэрилдэг звено 1800 центнер үбhэ хуряаха даалгабаряа үшөө августын 15-да дүүргээд, мүнөө түсэбhөө гадуур 700 центнер үбhэ сабшаба. Энэ звеногойхид габьяата ажалайнгаа түлөө дамжуулгын Улаан вымпел, мүнгэн шанда 2 дахин хүртөө hэн. Зураг дээрэ: звеньевой П. Н. Бровкин.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Сыдеевэй звено түрүүлнэ

Түнхэнэй «Восточные Саяны» колхозойхид адууhа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэнэ. Үбhэ хуряалгын үедэ олохон звено эмхидхэгдээ. Мүнөө нүхэр Ц. Сыдеевэй хүтэлбэрилдэг звено түрүүлжэ ябана. Звеногойхид 8 үдэр соо 540 центнер үбhэ hүрилжэ, колхоздоо тушаагаа.

С. Ардуев.

Дондоқ УЛЗЫТУЕВ

ЭНЭРХЫ ЗҮРХЭН

Суулгын совхозой тугалшан Балмасуу Базарсадаева тухай очерк

Һүниин тэн багта хүн сонхо тоншобо. Балмасуу hэрибэгүй. Газааhаа харуулшан үбгэнэй хахиршаг абяан бүдэхеэр дуулдаба:

—Балмасуу, тугалаа аб. Басагаан! Балмасуу орон дээрээ хүдэлhэн хэбэртэй болоод, амтатайгаар тамшаана. «Эсэшоо ха юм даа, баарhамни, бүхэли үдэртөө сайшье уунгүй, фермэ дээрээл эрьелдэхэ»...—гэжэ дотороо hанаhаар Балмасуугай эжы оронhоо бодожо, сонходоо ошобо. Тиигээд аалиханаар: «Зай, зай, ошохонь»,—гэжэ дуугарна. Харуулшан үбгэнэй hүүдэр сонхын шэл дээгүүр барбагад гээд, үгы болошобо. Үбгэн ялхиргаhаар фермэ руугаа ошоо гээбы даа.

Газаа hара сагаан. Тиимэhээ гэртэшье hаруул хэбэртэй. Балмасуугайнгаа хэбтэhэн орон тээшэ харан харан, hэмээхэнээр гуталаа угалаад, эжынь газаашаа гарашаба.

Балмасуу hэрибэгүй. Һарын шэнгэхэн толон баруун ханаhаа hолжорон, Балмасуугай харахан үhэ эльбэhээр, нюур дээрэнь тудаба.

Балмасуу үглөөнэй табанда hэрибэ. Эжынь үни бодошонхой, ушаагайнгаа амhарта оймhо хадхажа hуун. Улхагархан хара горшоог соо сай бусалба хэбэртэй, хабхагайнгаа забhараар халин дэбэржэ, халуун шэрэм дээрэ хаа яа уурта йгаар шард гэнэ...

Галайнгаа амhарта оймhо хадхажа hууhан эжынь юундэшьеб дууража, байд гээд лэ тонгос гэнэ. «Үглөөгүүр иигэжэ нойрмоглодоггүй hэмнай дан эртэ бодошоо гээшэ гү даа гэжэ Балмасуу hанаад:

— Эжаа!—гэбэ.

— Өө?

Нэгэ бага залд гэhэн эжынь түр зуура hэргэжэ:

— Сайгаа уу даа, .оо-ё-ха, унтажа hууба гээшэ гүб?—гэнэ.

Балмасуу сайгаа аягална. Эжынь столдо hуунагүй. Оймhоёо саашань орхёод, hутэй халуун сайгаа утаар татан, шоршогоносо hорожо эхилнэ.

Балмасуугайнгаа газаашаа гарахаяа забдан, хүүртигээ үмдэжэ байхада, эжынь гэнтэ hанажархиhандал:

— Үүе, үнөөхи мухагшаншни тугаллаал, hүрхэй тугал... Баhа симентал юм гү даа,—гэбэ.

Хабарай амин эли бодо буугаа. Гэбэшье Бажагарай, Улзытын, Эльбэр-Шэбээтын саhан үшөө хүсэд хайлаадүй, хаа яа соохорлон үзэгдэнэ. Сулхарын хойто эрьеэр хоёр трактор хойно хойноhоо мүлхижэ ябана. Хабарай үглөөгүүр тракторай хүнхинөөн ехэл дорьботой, эли.

Үнеэд бэлшээридэ гаража байна. Һаамхай үнеэд нэгэ-хоёроороо фермэ сооhоо субан гарана. Мори унаhан адуулгаша хүбүүн ондого-сондого гүйлгэжэ ябаад, үнеэдээ нэгэ газар суглуулна.

Балмасуу тугалайнгаа байрын үүдэ нээбэ.

Шэбхын, тугалай шээhэнэй гашуухан хангал хамар сорьёодхибо. Үдэшэнь хэдышье сэбэрлээд ошоо hаань, үглөөгүүр баhал нимэ болошоод байгаа бэзэ даа. Зарим тугалнуудынь хашалтануудсоогоо бодонхой, нүгөө заримань хүзүүгээ зохидхоноор хотируулан, толгойгоо сами дээрээ табяад хэбтэнэ.

Балмасуу саада захын хүхүүрэй үүдэ нээжэ оробо. Мухагар малаахан тугал хойто хоёр хүл дээрээ тулгалжа бодохо гээд лэ хобигорхон уусаяа даажа ядан, hөөлжөөд hуушана. Үшөө елэгэр нойтохон бэень шэшэргэнэhэн янзатай.

Хашалтануудhаа тээ амяараа үүдэнэй хажууда байhан пеэшэн түлижэ, hүеэ угжануудта эюулээд, шэрэм дээрэ табиба. Тиигээд газаашаа гаража, хорёо соо байhан модон тэбшэнүүд соо обёос үбэнүүлэн, үсэгэлдэр дробилкадуулжа үрдиhэн үбhэеэ үйрүүлээд адхана.

Хоёр хүнэгөө абажа уhанда ошобо. Уhанай дүтэшье байhаниинь болоо даа. Һамгад силосайнгаа яама хуу задалжархинхай. Хажуугаарнь гарахада, дабhанай, эhэhэн үбhэнэй, кукурузын ногооной эхүүн хурса хангал хамар сорьёно. Балмасууда энэ хангал зохид шэнги болошоо. Анхан эндэ ерэхэдэнь, силосэй үнэр нэгэл аягүй мэтэ hанагдаа бэлэй.

Тиихэдэ арбан зургаатайхан ябаа ха юм даа. Долоодохиие дүүргээд байгаа. Нүхэд басагадынь багшын hургуулида, город ороо hэн. Мүнөө хоёрынь училищи дүүргээд, Суулгаяа ерэнхэй даа. Бэшэ нүхэдынь арбадахиие дүүргээд, али болохо холын городуудаар тарашоо. Һуражал ябаа юм ааб даа... «Бишье эндээ үлөөб. Хүгшэрhэн эжыгээ орхёод, хаанашье ошохобши даа»...

Тугаар hая бодохо hанаатай тухашаржа байhан малаадай дүрбэн хүл дээрээ бодошонхой, хашалта түшөөд, толгойгоо үргэн, Балмасуу тээшэ үлынэ. Басаган ойронь ошожо малаадайе хүзүүдээд, амыень хоёр хургаараа заалаба. Малаадай hула газар уруу дэхээд абана. Алаг эреэхэн нюдэеэ эрьюулнэ, тиигээд шэб анижархина. Балмасуу угжаяа забhартаhан ама руунь түлхинэ. Хүхэлтэнь дан зузаан аад, тугал жабжаараа даанагүй, аманhаань мултаршана. Нэгэ бага зөөлэн, багахан угжануудые юундэ хэдэггүй юм гээшэб даа. Нигэн тиигэн, носолдоhоор бариhаар байтараа нэгэ бага дадажа, нэрэ hурагүй хүхэжэ оробо. Үнеэнэй үрэ hэн туладаа эхэеэ мэдэхэшьегүй hаа, дэмы дэмы дэхээдшье абана ха юм даа. Дэлэн гэжэ hанана гээшэ гү...

Үшөө балшархан ябахадаа Гэр-Шулуунай фермэ дээрэ эжытэйгээ хамта байдагаа гэнтэ hанаба. Эгээл иимэ малагархан тугалhаа бэшэ ондоо амитан үгы hэн. Сэсэгтэ нугада хоюулханаал наадажа үдэрөө үнгэргэгшэ бэлэй. Ямар адлихан тугал гээшэб даа. Угайдхын саана hүүлэйньшье үзүүр сагаахан лэ!

Малаадайнгаа бэлшэжэ ябахада, ягаан сэсэг түүгээд, малгай гүрэжэрхихэш. Ехэл гоё малгай... Дундуурнь алтан шара нямняа сэсэг хабшуулалсажархихада—бүри hайхан болохо.

Һайхан лэ, элдин лэ үе байгаа даа...

Малагархан тугал угжатай hүень хуу хүхэжэрхёод, hүүлээ годогошуулан, хооhон угжа шорд-шорд гэтэр hорожо байба. Хоёр-гурба hаратай, бэежэhэн тугалнуудтаа машинын hүхынаг сооhоо уулгаад, газаашань гаргаба. Наран дээрэ гарашанхай, газарай нюрган хабараар амилжа, hэб гэхэ hэбшээгүй—намдуухан үглөө болоод, урда шугын хасуури мододой оройгоор нэгэ бүлэг алаг туун шууяа табин хөөрсэгэнэлдэнэ. Бал-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

ШУДХАЛААШАН

Экскурси дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ байба. Студентнүүд электропеэшэнэй хүдэлмэреэр hонирходог, тэрэниие харуулхыень гуйба.

Зэд хайлуулдаг цех. Эндэ үнгэтэ металл хайлуулдаг электрическэ пеэшэнгүүд тодхоотой, сэнхир ногоон дүлэн соробхилно. Хажуудань гонзойhон эльhэтэй хэбүүд соо hаяхан шудхагдаhан бронзо ягаабтар улаан үнгэеэ үшөө хубилгаагүй байhаар.

— Эх, шудхалаа хэжэ байхыень хараха аад, нэгэ бага гээгдэбэлди,—гээд үндэр нюргатай залуу хүбүүн халаглан хэлэбэ.

— Бараг даа, ехээршье гээгдээгүйт,—гээд мастер Илья Федорович Стахурский гараараа зангаад,—наашаа ерэгты, ехэ даралтын хүсөөр хүдэлдэг шэнэ техникэ харагты гэбэ.

Модоор хэгдэhэн заахан хашалтын саана хүдэршэг бэетэй хүн хүдэлмэрилжэ байба. Индукционно пеэшэндээ дүтэлжэ, соргынь хаалта нээжэрхибэ. Унжалдама шэнгэн бронзо үнгэеэ хубилгаhаар гоожошобо. Экскурсида ябагшад ехээр hонирхожо, шудхалаагай хэб соо бронзово деталиин сарсан хүрэхые харана. Тэрэ шудхалаашан оройдоошье яарангүйгөөр, оншотойхоноор хүдэлмэрилнэ. 8 секунда бүхэндэ конвейерhээнь деталь hолжорон, бункер руу унана.

— Энэ хүн манай цехэй эрхим шудхалаашан, Александр Гаврилович Латкин гээшэ. Өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхые ходо оролдодог юм,—гээд хажуудамни байhан мастер хөөрэбэ.

Александр Гаврилович хүхюутэй энеэдэтэйгээр ерэжэ, гарыемнай бариба. Иигэжэ бишье анха түрүүшынхиеэ энэ хүнтэй танилсаа бэлэйб.

— Ород арадай түүхэ домогто оло дахин ороhон Волга мүрэнэй эрьедэ эхэ, эсэгэмни ажаhуудаг байгаа —гэжэ нүхэр Латкин хөөрэнэ. —Минии багада шэрэм горшоог соо хартаабха хээд улаан гал соо табидаг hэн. Галай хажууда hуухадаа «галдуулхагүй энэ горшоог хайшан гээд хэдэгбэ» гэжэ эсэгэhээ гайхан асуудаг hэм.

— Шэрэм гэжэ металл баhал хайлуулжа, хэб соо шудхадаг юм,—гэхэдэнь бүришье гайхагша hэм.

1934 ондо hаял хори хүрэжэ ябаhан залуухан Александр хүбүүн Буряадай түрүүшын гигант—паровозо-вагонно заводой барилгада ерэhэн байгаа. Түрүүшээр заводой барилга дээрэ хүдэлмэрилжэ, hүүлэй жэлнүүдтэ шэрэм шудхалгын цехтэ ажаллаа. Тиигэжэ гал дүлөөр соробхилдог пеэшэнэй хажууда олон жэл ажаллажа, шудхалаашанай мэргэжэлые hайнаар шудалжа, алдар солотой хүнүүдэй нэгэн болоо. Гурбан жэл үнгэрөөд байхада нүхэр Латкин цехэй мастераар дэбжүүлэгдээ.

Бүри hүүлдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дүүрэhэн хойно заводой цехүүдтэ шэнэ техникэ олоор хэрэглэгдэжэ эхилээ. Эндэ шадабари мэргэжэл hайнтай хүнүүд хэрэгтэй болобо. Александр Гаврилович зэд хайлуулгын цехтэ ошожо, электропеэшэнгүүдые хабсаргадаг болоо hэн.

Түүхэтэ долоон жэлэй эхинhээ заводой үйлэдбэридэ эрид хубилалта—техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл үргэдэжэ эхилээ. Мүн зэд хайлуулгын цехэй технологидо ехэ хубилалга болоо. Паровозно двигателиин бүхы зэд детальнууд шэнэ аргаар шудхагдахадаа хуу баран гараар хэгдэдэг байба. Голодоhотой деталиин гарахань олон байгаа. Эдэ бүгэдэ дээрэhээ продукциин өөрын үнэ хямдарсагүй байба. Һаяхан тодхогдоhон электропеэшэндэ Игнат Абзаев, Виктор Алексеев хоёр хүдэлмэрилхэ зуураа, халаанайнгаа нормо дүүргэхэгүйhөө гадна, голодоhотой детальнуудые гаргадаг байба. Удаахан саг соо иимэ задагай зайдан, урагшагүй хэрэг харахадаа, Александр Гаврилович энэ түхеэрэлгэ бэе дээрээ даажа абаад, гансаараа хүдэлбэл, hанаhан хэрэгээ дүүргэхэ hэм гэhэн тобшолол хэбэ.

Нэгэтэ үглөөгүүр нүхэр Латкин ажалдаа ерэхэдээ «хайлуулгын отделениин мастерhаа намайе сүлөөлжэ, электропеэшэндэ табихыетнай гуйнаб» гэhэн мэдүүлгэ цехэйнгээ начальнигта бариба. Теэд яахаб, урагшаа hанаатай, оролдосотой хүнэй урма зориг хухалжа яажа болохоб. Электрын хүсөөр зэд хайлуулдаг пеэшэн даалгагдаа hэн. Түрүүшын үдэрhөө энэ түхеэрэлгэ дээрэ Александр Гаврилович гансаараа хүдэлжэ эхилээ. Техникын онь-hые hайн мэдэхэ, шадабари мэргэжэл hайнтай тула халаанайнгаа нормо 120 процент дүүргэжэ захалаа. Саашадаа үдэр, хоногой үнгэрхэ бүри шэнэ амжалта туйлажа, продукциингаа шанарые шууд hайжаруулба.

Мүнөө, долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ нүхэр Латкин орденто заводой оло мянган хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэлэ ябалсан, оньhото техникэеэ дүүрэн хүсөөрнь ашаглана. Гадна уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, техническэ дэбжэлтын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ болонхой. Заводой уралан нарижуулгын бюродо хадагалагдадаг карточка дээрэ нүхэр Латкинай оруулhан 15 дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар жэл соо 5730 түхэриг арьбалха арга олдоо гэжэ бэшэгдэнхэй.

Олон жэлдэ hайнаар хүдэлмэрилжэ, ажал хэрэгтээ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Александр Гаврилович Латкин Буряадай Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан, «хүндэтэ түмэр замшан» гэhэн значогоор шагнагдаhан байна.

А. Хараев.

Зураг дээрэ: А. Г. Латкин электропеэшэнэйнгээ дэргэдэ.

В. Муллерай фото.

Туhэламжа хэрэгтэй

Загарайн аймагай Эрхиргэй совхозой хонишон Жалсан Цырендоржиевай даадаг бригадынхид өөhэдын хүсөөр хонидтоо үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абаа. Үбhэ хуряалгын халуун хаhада үглөөнэй үүр сүүрhээ үдэшэ орой болотор ажалладаг байгаа юм.

Хэды тиибэшье hаань, дутуу дунданууд олон. Совхозой дирекци, партийна комитет хонишодой байра байдалые hайжаруулха хэрэгтэ оролдолго багаар гаргана. Юуб гэхэдэ, энэ бригададань табан айл ажаллажа байдаг. Тэдээндэ hайн гэрнүүд бариглажа үгтэнэгүй. Тиихэдэ 500-аад хурьгадай байха байра түхеэрэгдэхэ аад, мүртэй юумэ хэгдэнэгүй.

Хүйтэн болохо ойртохонь. Малшадай эрилтые хангахын тулада хэмжээ абтахаар болоо гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ hануулагдана.

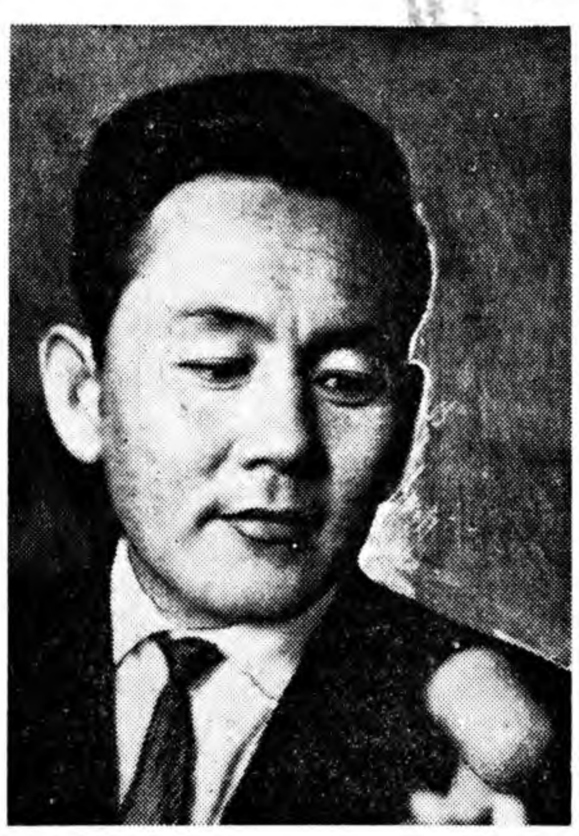
Г. Михайлов.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур

1962 оной августын 31.

Монголhoo ерэhэн айлшан

Радио дамжуулга болон телевидениин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитедэй уряалаар Москва хото ошоод, Эхэ ороноо бусаха замдаа, Монголой Арадай Республикын информаци болон радио дамжуулгын хэрэг эрхилхэ управлениин начальнигай орлогшо нүхэр Гомбо Дамчаа Улаан-Үдэдэ буужа, хэдэн хоногто байба. Тиихэдээ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио дамжуулга болон телевидениин хэрэг эрхилхэ комитедэй редакциин хүдэлмэритэй танилсаба. Манай эндэхи телевизионно центртэ ошожо хараа.

Нүхэр Гомбо Дамчаа Буряадай радио, телевидениин журналистнартай уулзаха зуураа, Монголой радио дамжуулгын амжалта тухай, мүн орон доторхи эгээн холын нютагуудта—талын тосхонуудта, хадын сомонуудта, арадай хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ радио дамжуулагдадаг болоо —гэжэ хөөрэбэ.

Удаань нүхэр Гомбо Дамчаа Буряадай радио, телевиденеэр үгэ хэлэжэ, аха дүү Монгол орондо радио дамжуулгын хүгжэлтэ тухай тогтобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Гомбо Дамчаа Буряадай радиогоор Улаан-Үдын студиhаа үгэ хэлэжэ байна.

О. Березков,
зурагынь авторай.

Баясхалан хүргэнэб

Хорёод жэлэй туршада хотын үбшөөр үбдөөд, бэеынгээ ехээр муудахада республикын онкологическа больницада ороhон байгааб.

Тэндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй намда анхаралтайгаар хандаhанайнь, түргөөр, hайнаар операци хэhэнэйнь ашаар ямаршье гүй бараг болоод, гэртээ бусажа ерээб.

Наhа бараха туйлдаа хүрөөд ябаhан намайе хүл дээрэмни гаргаhандань больницын врачууд Тамара Трофимовна Погодаева, Николай Валентинович Ильков, Рыгзен Батуевич Будаев, сестранууд Нина Николаевна Шубина, Елизавета Ивановна Протасова болон бусадта үнэн зүрхэнhөө баясхалан хүргэнэб.

Б. Дашинимаева,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоздо ажаhуугша.

Шэнэ ном

„Бидэнэр коммунизмын үедэ ажаhуухабди"

Иимэ гаршагтай ном Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба. Тус номые «Буряадай залуушуул» газетын хүдэлмэрилэгшэд бэлэдхэжэ гаргаhан байна. Залуу журналистнууд өөhэд өөhэдынгөө очеркнууд дотор республикын колхоз, совхозуудай, барилга, аяншалгада, hуралсагшадай хэжэ байhан ажал, hуралсал тушаа hонирхолтойгоор бэшэhэн байна. Тэдэнэй дунда **Ю. Игумновай** — «Сондогоондо болоhон буляалдаан», «Бидэнэр эндээ үлэхэбди», **А. Румянцевай** — «Манай ажабайдал», «Зоригтой хүн бэрхэшээлые дабадаг», **Вл. Ковтунай**— «Азатай хүн», **А. Субботиной** «Илагшад соохоо шалгарагшад», **В. Бильдушкиновай** — «Харюусалга» гэhэн очеркнууд оруулагданхай.

Хүршэ областьдомнай

Ага. (Шэтын область). Могойтын районой «Россия» колхоз ороохо таряанай баян ургаса хуряажа абахаар хараална. Мүнөө эндэ хуряалгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Тус артелиин механизаторнууд таряагаа ехэнхиинь амяарлан хуряаха юм.

Хүдэлмэриин түрүүшын үдэрhөө эхилээд колхозой олон механизаторнууд ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, механизаторнууд Василий, Александр Бессоновтон сугтаа ажаллажа, лафетнэ, жаткаар үдэртэ 45 гектар хүрэтэр таряа хадана.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгатай танилсаhан энэ колхозой гэшүүдэй таряа хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхэнь лабтай.

Д. Доржиев.

Энээниие уншаа hэн гүт?

«ШУБУУДАЙ» БОРОО

Сүл губиин газарнуудта «хуурай шуурган» үсөөн бэшэ ушардаг. Багаханшье hэбшээгүй байха. Пеэшэнэй улайшатараа түлигдөөд, агаарай айхабтараар халаад байhандал үзэгдэхэ...

Тэнгэридэ оггоолон үүлэгүй аад, сахилгаан сахилжа, минута бүхэндэ эндэ тэндэ ялаганахань харагдаха. Юрэ бусын энэ үзэгдэл агаарай ехээр халахада болодог. Миин зүндөө зайн гал бии болоно бшуу. Иимэ байдалда ороhон жэжэхэн шубууд үхэдэг. Илангаяа борьбилоогой зүрхэниинь халуун агаарта тэсэнгүй тэhэршэдэг байна. Үхэhэн шубууд хэдэн зуу мянгаадаараа газарта унадаг юм. Эндэхи хүн зон «хуурай» шуурганиие «шубуудай» бороо гэжэ нэрлэдэг.

САХИЛГААН ХЭР ХАЛУУН БЭ?

Сахилгаа шэнжэлhэн эрдэмтэдэй соведэй тодорууйhанай ёhoop, сахилгаанай халууниинь аяар 20 мянган градус болодог. Тиихэдэ наранай халууниинь газаа таладаа 6000 градус болодог гээд мэдээжэ ааб даа.

«Сельская жизнь» газетэhээ.

Саадhaa—hургуулида

Улаан-Үдын уhан замшадай үхибүүдэй саадта хүмүүжүүлэгдэгшэд Дээдэ Онгостойн үзэсхэлэнтэ hайхан газарта амардаг юм. Һайхан эдэнэрэй дунда хүхюун сэнгэлиг, баяр баясхаланта hайндэр болоо. Юуб гэхэдэ, тус саадай бүлэг үхибүүд hургуулида орохо боложо, үетэн нүхэдтэеэ хахасаба.

—Үхибүүд, таанадаа hургуулида орохо болоhонтойтнай дашарамдуулан амаршалха зуураа, hайн hуралсажа, үетэн нүхэдтөө жэшээ харуулжа ябахыетнай хүсэнэб,— гэжэ саадые даагша М. В. Митрофанова юрөөбэ.

Энэ жэлдэ нэгэдэхи класста орохо болоhон Корытова Галя үхибүүдэй зүгhөө хүмүүжүүлэгшэдтээ баяр баясхалан хүргөөд, ном hудараа hайнаар үзэжэ ябахабди гэжэ мэдүүлээ.

— Минии Саша хүбүүн саадта дүрбэн жэлэй туршада хүмүүжүүлэгдэхэ зуураа, яhала юумэ ойлгоhон, бэрхэшье болоhон байна. Эдэ бүгэдын түлөө саадай хүдэлмэрилэгшэдтэ баясхалан хүргэнэб,—гээд түрэлхидэй зүгhөө үгэ хэлэhэн Е. В. Гольчина мэдүүлбэ.

Һүүлдэнь саадай үхибүүдэй хүсөөр концерт харуулагдаhан, hони hонин асуудалнуудта харюусаhан байна. Эдэ бүгэдые харахада, ехэ урма зориг бадаруулма гоё байгаа.

Зураг дээрэ: хүмүүжүүлэгшэ И. П. Попова үхибүүдээ үдэшэжэ байна.

Д. Балданов.

Хилын саанаhaa

Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ Индиин 14 хэлэн дээрэ гараба

ДЕЛИ, августын 29. ТАСС-ай корреспондент В. Матяш мэдээсэнэ:

Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудалнуудта зорюулагдаhан Бүхэдэлхэйн конгресстэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ Индидэ 250 мянган хэhэгээр гаргагдаба. Н. С. Хрущевой конгрессто хэлэhэн үгэ Индиин 14 хэлэн дээрэ оршуулагдаhан байна.

Бүхэдэлхэйн энэ ехэ суглаан дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэдэ Индиин түрүү үзэлтэй хүн зон ехэ анхаралтайгаар хандана.

Ядерна зэбсэг хорихо комитедэй заседани

ЖЕНЕВА, августын 28. (ТАСС-ай тусхай корр.). Ядерна зэбсэг хорихо гурбан гүрэнэй (СССР, США, Англи) нэмэлтэ комитедтэ США-гай делегат А. Дин Англиин, США-гай хоёр дурадхал дахин оруулба. Комитедэй үсэгэлдэрэй пленарна заседани дээрэшье эдэ дурадхалнуудаа баhа табиhан юм.

США-гай, Англиин түлөөлэгшэдэй оруулhан эдэ дурадхалнууд ядерна зэбсэг туршалгые болюулха зорилго табинагүй. Ядерна зэбсэг туршалга болюулангүйгөөр нимэ зэбсэг нарижуулан hайжаруулха, ехээр бэлдэхэ ябадал усадхагдахагүй гээд СССР-эй делегациин толгойлогшо В. В. Кузнецов хэлэбэ.

Алжиртахи байдал тухай

ТУНИС, августын 29. (ТАСС). Сетиф городто (Баруун Алжир) үсэгэлдэр пресс-конференци болобо. Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин командовани энэ пресс-конференци эмхидхэhэн байна. Армиин штабай хүтэлбэрилэгшэдэй, Алжирай сэрэгэй хэды округуудай зүблөөндэ абтаhан хандалгые майор Слиман уншаба.

Сэрэгэй 4-дэхи округой офицернүүдэй, сэрэгшэдэй Эхэ ороноо бэрхэшээлтэй байдалhaa гаргахын түлөө хэмжээ абахыень Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин генеральна штабай гэшүүд, 1-дэхи, 2-дохи, 5-дахи, 6-дахи сэрэгэй округуудай командалагшад, Национальна сүлөөрэлгын фронтын районой комиссарнууд уряалба.

Оронойнгоо бүхы газар дээрэ, илангаяа ниислэлдэнь амгалан, аюулгүй байдал эсэслэн тогтоохын зорилгоор Национальна сүлөөрэлгын фронтын политбюро тусхай хэмжээнүүдые абаха ёhотой гээд мэдүүлгэ соонь уряалагданхай.

Сэрэгэй 4-дэхи округой хэды офицернүүд хуулита ёhонэй засагта эсэргүү ааша гаргаба. Энээниень буруушааха хэрэгтэй гэжэ хандалга соонь тэмдэглэгдэнэ.

Национально - сүлөөрэлгын армиин генеральна штабай начальник полковник Бумеддин, штабай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, сэрэгэй дүрбэн округуудай командалагшад пресс-конференцидэ байгаа. Хандалгые тунхаглаhанай hүүлээр полковник Бумеддин, майор Слиман гэгшэд хэблэлэй түлөөлэгшэдэй асуудалнуудта харюусаба. Бүхы арад зоной мэдэрhэн хуулита ёhоной засаг Алжирта бии юм. Энэл засаг ямар хэмжээнүүдые абахаяа шиидхэхэ эрхэтэй гэжэ полковник Бумеддин хэлээ.

Алжирай республикын Саг зуурын правительствын түрүүлэгшын орлогшо Крим Белькасем гэдэг Алжир городто үсэгэлдэр мүн лэ пресс-конференци хээ. Хүтэлбэриин асуудалнуудые түргөөр шиидхэхын зорилгоор хэлсээнүүдые хэхэ ёhотой гээд тэрэ дурадхаа. Энэ талаар бодомжогүй ааша гаргалтагүй гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Национальна сүлөөрэлгын фронтын политбюрогой мүнөөнэй бүридэлые Крим Белькасем буруушааhан юм. Тиигээд политбюрогой шиидхэбэриие мүн лэ тэрэ буруушааhан байгаа.

Алжирhaa абтаhан мэдээнүүдэй ёhoop, сэрэгэй 4-дэхи округой командовани Национальна сүлөөрэлгын фронтын политбюрогой тала баридаг 50 гаран хүнүүдые августын 27-до тушааба.

Тагнуулшан дахин табигдаба

НЬЮ-ЙОРК, августын 29. (ТАСС). Шэнэ хэмэл одонтагнуулшан дэлхэйе тойрон ябаха хойто зүгэй замда августын 28-да оруулагдаба гэжэ агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй командовани соносхоо. ЮПИ агентствын корреспондент Ванденберг (Калифорни штат) гэдэг агаарай сэрэгэй баазаhaa нигэжэ мэдээсэбэ.

Астуриин горн… эрэлхэгээр тэм…

ПАРИЖ, авгусi… (ТАСС). Астуриин … тэмсэлэй эрэлхэгээр … лүүлжэ байна. Тэнд… гаархнд шахтернууды… дань оруулхын түл… хэмжээнүүдые абана… hаа абтаhан hүүлэй … ёhoop, забастовкодо … hан горнягуудай тоо … га гаран болонхой… нүүрhэ абадаг ороной … уурхайн—Астуриин 27… нууд хүдэлнэгүй. Сал… бага болгонгүйгөөр … риин неделиие бог… эрилтэ Испаниин ша… табина. Эдэнэр 10 г… рэй туршада забасто… байна.

Забастовкын болож… hан райондо полици… хүсэнүүд эльгээгдэнэ… когой засагаархнд о… тёрнуудые тушаагаа … рижай хэблэл мэдээс… гаран горнягуудые … хүсөөр үлдэжэ гарга… на.

Испаниин коми… партиин гүйсэдк… мэдүүлгэ

ПАРИЖ, авгусi… (ТАСС). Астуриин … уурхайн 300-гаад х… шэдые Франкогой зах… ондоо провинцинууд … лэбэ гэжэ Испаниин … нис партиин гүйсэдк… дүүлгэ соо хэлэгдэнэ… Франкогой прав… шахтернуудай тэмс… люулхыень баадхаха… тэй гээд Парижда т… hон тэрэ мэдүүлгэ со… дана.

Ороной бүхы ажа… туриин горнягуудай … кые дэмжэхэ ёhотой … паниин компартиин г… уряалба. Промышлен… приятинуудта, hуури… нуудта засагаархида… та мүрдэлгэдэ эсэрг… ургэдхэгты, тушаагда… нягуудые сүлөөдэ … эрилтэ хэгты гээд … компартиин гүйсэдко… hан байна.

Энэ оной май hар… теллигенци, hурагш… тельствын аашануу… гүү тэмсэлдэ бодоо h… жэшээгээрээ мүнөөшье … тэмсэхэ ёhотой гэжэ … соонь заагдана. … коммунис партиин … бүхы партийна ор… нуудта хандаба. … засаг түрэдэ эсэргү… листнуудтай, бусад … скэ бүлэглэлнүүдтэ… тэмсэгты гээд уря… Ингэжэ хамтаараа … Астуриин горнягууды… хэ хэрэгтэй.

Дэлхэйн бүхы демо… та, илангаяа бүхы дэ… дэлмэришэн, ангида… бди. Астуриин шахт… баатарлиг тэмсэлдэ … жа үзүүлхыетнай ур… гээд мэдүүлгын т… хэлэгдэнэ.

СЕПГ-эй Баруун Б… хүтэлбэриин нэг… секретариин ха…

БЕРЛИН, август… (ТАСС). Германитай … говор баталха хэрэг… шаадаг этэгээдүү… аашануудые гаргаха… хис этэгээдүүдэй аа… эсэргүүгээр тэмсэг… СЕПГ-эй хүтэлбэри… хи секретарь Бару… нэй хүн зондо үсэгэ… даба.

АДН агентствын … hэнэй ёhoop Баруун … олонхи хүн зон эдэ… аашануудыень буру… жэ Герхард Данел… Эбэй договор бата… гые буруушаадаг … мүнөө бэрхэшээлтэй … оронхой гээд СЕПГ-… Берлинэй хүтэлбэри… хи секретарь мэдүү…

Редакторай орло…
М. Н. Н…

ЭНЭРХЫ ЗҮРХЭН

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

масуу сээжэ дүүрэн амилан, огторгой өөдэ шартэбэ. Хярын саагуур бөөн бөөн үүлэд хаа яа бултайжа, дээгүүрнь хабарай сиидэгэр сэгээн тэнгэри зэнхын үзэгдэнэ. Тугалнуудынь обёосоо эдеэд, уhыень хуу уунхай, тэбшын оёорой дабhа долёожо, нэгэ зариманиинь бүри хибэдэhээ хибэhэн хэбэртэй маймар маймар гэлдэн амтатайгаар хэлээ жажалнад. «Эрхэ зантуу» гэжэ нэрлэжэрхиhэн эгээл хомхой, таба hаратай аад, хашарагай зэргэ гэхээр мантагар тарган буруун Балмасуугай хажууда үлын үлын ерэжэ, ээжээ мэндэшэлhэн хэбэртэй халаадыень унхидаба. Тиигээд гарыень бэдэржэ эльбэ гэhэндэл hуга доогуурнь хушуугаа шургуулна, дүмүүхэнээр нэшэнэ, шүргөөнэ.

— Һара болоод лэ ондоо фермэдэ тушаагдахашни ха юм даа. Тэндэ ондоо хүнэй гарта ороходш. Хоёр центнер болгожо, ондоо хүнэй гарта дамжуулхамнил гүбэ даа...— гэжэ гүбэрэн, Балмасуу энээхэн «эрхэ зантуугай» нарай байхадань хэды зобоhоноо hанаандаа оруулба.

«Эрхэ зантуу» гэжэ нэрэгүй, үшөө хоёрхон хоноод байхадаа энээхэн буруу гэнтэ шашажа, Балмасууе ехээр айлгаба. Үхэhэн хомхой тугал байгаа. Хомхойрхоод hалахагүйдэнь, Балмасуу юундэшьеб уаржа, энэ тугалдаа хоёр угажа уураг хүхүүлжэрхибэ. Тээд үглөөдэр ерэхэдэнь нарай тугалынь шара ногооноор шэшэшэнхэй, уурагаа хүхэжэ үгэхэеэ болишоод байба. Балмасуу харын хүсөөр—амыень заалажа байжа, хүхэлтынь нүхые ехэ болгон гоожуулжа байгаад, үл залгуулба. Теэд тэрэнь бүрил муудажа, үглөөдэрынь хоёр жабжаараа шулhэ гоожуулаад, үhэ зүhэниинь урзышоод, алагхан хоёр нюдэеэ анижархинхай, уйлаhан мэтэ нёлбоhоо гоожуулан, урбыхэдэжэ хэбтэбэ. Бодхоохо гэхэдэнь бодохошье тэнхээгүй, hольпигоод лэ унашана.

Балмасуу ветеринарые бэдэржэ ошобо. Теэд тэрэнь Мухар-Шэбэр, аймагай гүйсэдкомой суглаанда ябашаhан байгаа.

Һөөргөө гүйжэ ерэхэдэнь, тэрэ тугалынь шэшэргэнэжэ хэбтэбэ. Балмасуу өөрөө эмшэлхэ гэжэ бодоо hэн. Юуншье болуужан. Тиихэдэ ехэ шиигтэй, бороотой намар байгаа. Долоон хоногто hалан hандангүй гуран шээрэн hарьяана. Намарай тэнгэри мэдээжэ даа. Бороогойнь хүйтэн гээшэ. Балмасуу эжытэеэ хоюулан шал норошоhон юумэд ерэжэ, үбшэлhэн тугалаа гэртээ абаашабад. Ветеринар харaa hаа, тиигүүлхэшье үгы байгаа ха даа. Тэрэ hүниндөө үбшэн тугалаа дулаасуулжа, хатаажа, хөөрэhэн hү шудхабэд. Халуухан hүндөө нэгэ бага биомицин хэлсээд, үшөөл шэшэргэнэжэ байhан тугалдаа харын хүсөөр эдюулбэ. Үглөөдэрынь үбшэн тугал нэгэ бага hэргэhэн хэбэртэй, нюдэеэ нээжэ, ушаагай гал харан хэбтэбэ... Арбаад гаран хоног гэртэнь байжа, эрхэлшэнхэй, бээжэшэнхэй, «эрхэ зантуу» гэжэ нэрэтэй болоhон тэрэ тугал фермээ бусаа hэн. Тэдэ үдэрнүүдтэ Балмасуу тугалайнгаа байра арилгаха үедөө ходол энэ «эрхэ зантуу» тухай мартадаггүй байгаа... Харин «эрхэ зантуу» ашыень харюулаа ха юм даа... Хамагhaa задарюун, хамагhaa дорюун тугал болоо...

Балмасуу хамсыгаараа хүлhээ аршажа, оршон тойронхи байгаалиие, адуулганда гаража байhан hаамхай үнеэдые шэртэн хараад, тугалайнгаа байра руу дахяад орожо, малаадайhaa бэшые газаашань гаргаба. Наран яhала ульhатай, бүри дулаахан шэнги байба. «Наранда игаажа, хабарай агаараар hайса амилаг»—гэжэ Балмасуу бодоно. Тиигээд халаадаашье тайлажархиба. Хамсыгаа шуужа, урда хормойгоо дээшэнь саб гэтэр татаад, хабтагар эритэй хүрзэеэ абажа, хашалта соогуурхиая хюhажа эхилнэ.

Маряатай хүрин нюурынь нэгэ бага хүлэржэ, сад мэтээр ялалзана. Шадамар түргэн гарнуудынь хүрзын эшые хүнгэхэнөөр дүнгэн барижа, залуу шанга бэень нэгэ тэгшээр матарна. Норошоhон hолоомо, хохир, тугалнуудай шэнгэншэг тунгааг хүрзынгөө хабтагар эрээр хюhан абажа, нэгэ газар обоолно. Тиигээд ябаган тэргэ газааhaa оруулжа, наг шэбхээ модон хоорбо соонь обойтор хээд, газаашань түлхижэ гаргаба. Хашаагай тээ саана абаашажа адхаад, нюргаа тэниилгэн, нулаадаа заhана.

Үнеэдэй үүгэнээн, мөөрэлдөөн аяар тэрэ Хуhатын хүнхэрhөө хаа ла дуулдана. Адуулгандаа ябана ха юм даа....«Иигээд лэ зүлгэ бултайха, мал садаха... Тиимэ үедэ хүнэйшье нюдэн урижадаг ха юм даа», —гэжэ Балмасуу досоогоо hанаба.

Найман жэл. Найман жэлэй туршада энэ тугалнуудые харабаб. Мүнөө өөрынь тэжээhэн хэды үнеэд Суулгын совхозой фермэнүүд дээгүүр тарааб даа. Хамта дээрээ дүрбэн зуун бодо мал... Заримыень гүрэндэ тушаагаа юм бээз. Үшөө тэрэ 1954 ондо түрүүшынхеэ фермын тугалшан боложо ерэхэдэнь, ямар гайхалтай шэнги гээшэ hэм. Долоон жэл соо ходо шахуу ном шагаагаад, уужам hаруул классууд соогуур хүхин шуули ябатараа, гэнтэ 45 тугалай эзэн, 45 амитанай түлөө харюусаха болошоходоо, түрүүшээр маргаадшье абаhан байха даа. Тиихэдэ толгой бүтэн ондо оруулаал hаа, бэшэ ондоо эрилтэ байдаггүй хамнай.

«Юундэ тиимэ байhан юм гээшэб. Толгойн тооhoo гадна, тобир тарган, элүүр энхын тухай юундэ тиихэдэ бодомжолдоггүй байhан юм ааб... Саг сагтаа, сахилза хүхэдөө гэhэндэл сагынь үшөө ерээдүй байгаа юм ааб даа»...—гэхэ мэтэ бодолнууд Балмасуугай толгойе шалаана. Галаа hэргээжэ, уhатай шэрэм тогоон соогоо хахадсаань обёос хэбэ. Үдэшэ эдеэлхэдэнь бэлэн болоод байха; удаан бусалхадаа hайн кисель болохо ха юм даа. Шэрэмэйнгээ амhар hайса хаагаад, мэшэг аргамжа хоёрые абажа, үбhэнэй хорёо тээшэ шамдуухан алхалба.

Балмасуу үбhэнэй хашаа соohoo hамгадаар шууялдажа байгаад, мэшээгээрээ дүүрэн хүсүүг үбhэ шэтэжэ, тугалайнгаа байрада асарба. Тиигээд нарай тугалаа үшөө нэгэ эрьеэд, үдынгөө сай уухаяа гэр тээшээ ошоно.

Балмасуу фермэдээ бусажа ябахадаа өөдөө шартэбэ. Үнэхөөрөөшье тугаар hаяхан лэ игаажа байhан наран үүлэнэй араар хураад, тала дайда бараан үнгэтэй болоод байба. «Хабарай тэнгэри хагтай богтой» ха юм даа. Үглөөгүүр наратай сэлмэг байhан аад, үдэ багта бүрхөөд, гэнтэ бордоhоно. Үгышье hаа, үглөөгүүр саhан бороо хоёр холилдон орожо, шал-нял болошоод байhан аад, үдэ багта тэнгэри гэнтэ сэлмээд, сэнхир хүхэ нюдөөрөө зэнхын миhэржэ байха... Һүниндөө гэнтэ хагсуужа, харалган хуурай hалхин буугаад, дайдын нюрганай ялан мэлигэн болошотор үлеэхэ... Иимэл ха юм даа, эртын хабар... Малша хүн энэ үеые эгээл хүшэр хаhа — улаан зудан hара гэжэ нэрлэдэг... Малдашье, хүндэшье муул үе гээшэ даа.

Энэ hарые бүтэн бүрин, элүүр энхэ гарасалдаа hаа, ондоо нарата сэлмэг жэнхэни хабар мүндэлжэ, наруули газар зүлгэ ногоон бултайха, элдин сагаан эхэ дайдамнай гэнтэ намжааран, уужам үргэн Түгэнын талаар ургы сэсэг задаржа, урихан хүхэ нюдөөрөө үүрэй толо угтаха, одоол тиихэдэ эхын зүрхэн уярха, эсэгын сэдьхэл хайлахал даа... Баруун Бажагарhaa хорон холтоhoop үлеэгээд, огторгойн үүлэдые үрин тарин гүүлэнэ. Хэды еды бороогойшье дуhал, саhанайшье зүйл басаганай нюур шэрбэжэ, газар шабан хиидэнэ.

Балмасуу уhа асаржа, бээжэhэн тугалнуудайнгаа унда харяаба. Амитан лэ hэн хойноо ундаа хүрэхэ бшуу. Досоонь дэбтэхэ, эдиhэн юумэ бэедэнь шэнгэсэтэй байха ха юм.

Тииhээр байтар боро хараан болобо. Хабарай үдэр уташье бэшэ ха юм даа. Бүришье түргэн наран ороходол гэхэ. Бэлшээриhээ үнеэд бусажа байба. Һамгадай hаа-hэшэ гэлдэхэнь олошоржол, шангадажал байна. Үдэр шожогонон урдажа байhан hайрамай уhан шожогонохоёош болишобо. Үдэшэнь нигэдэг даа...

Балмасуу тугалнуудаа бараниень эдеэлүүлжэ дүүргээд, хашалтанууд соохииень дахяад сэбэрлэн, шэнэ hолоомо дэбдибэ. Үүдэнэй хажууда ошожо, байра соохиие тойруулан хараад, Балмасуу газаашаа гараба. Саhанай орохоёо болиhоншье hаа, үшөөл hалхилжа байна. Тэнгэриин баруун хойто хаяа үүлэнhээ сүлөөржэ сиидыгээд, сэгээн хүхэ нуур мэтээр юнхыжэ харагдана. Хаа яахан мүшэдшье анилзана. Суулгын үйлсөөр машинануудай дүнгинэхэ дуулдана. Электрын гэрэл үйлсөөр зүрын яларна.

Тиигээд радиолой hөөлдэнги абяан фермэ дээгүүр сууряатаад, Эльбэр-Шэбээтын араар шэргэшэбэ. Хаанашьеб хүнэй дуулахань соностоно. Тиигээд тэрэшье замхалай.

...Балмасуу орондоо оробо.

Үнгэрэгшэ hүни гараhан малаадай нюдэндэнь харагдахадал гэнэ. «Энэ hүниндөө гү, али үглөөдэр эреэгшэн тугаллаха ёhотой. Газаа үшөө хүйтэн. Балмасуу нойрмогложо эхилнэ. «Март... март ха юм даа. Суглаан... город. Мүнөө нажар тугалнуудаа Балтада зуhуулха байна. Тэндэ гоё... Ногоогоортшье элбэг, зөөлэн ногоотой, hоно, батаганаагааршье хомор... Мүнөө зун нарай бэшэ тугалнуудаа бултыень сүлөөдэ бэлшээхэ болоо. Сүлөөдэ... Тангаршаан бэлшэжэ ябаг лэ. Үшөөл hайн.. Хүншье сүлөөдэ дуратай ха юм даа. Сүлөөдэ»...

Балмасуу номгон нойроор унташаба. Үргэн Түгэнын тала. Мүшэтэ hүни. Балмасуу хэнэйшьеб баатарлиг гарhaa дүнгэн бараад, аяар холо соробхилон байhан түүдэг тээшэ алхална. Энэ өөрынь гол, өөрынь түүдэг ха юм даа...

Һүниин тэн багта хүн сонхо тоншобо.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной августын 31.

Манай адрес, телефон…

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28… ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редак… 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной … пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советско… тельства—47-59, промышленности, транспорта, инфо… 35-14, культуры, литературы и искусства—34-0… и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корре… —35-95, бухгалтерия —37-32. Для междуго… переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства … Бурятской АССР.

Н00964. Зак. № 34…